

Handläggare
Ludvig Abrahamsson
Telefon: 08-508 04 245Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2016-12-15

05

Verksamhetsplan 2017 för Hässelby- Vällingby stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden fastställer verksamhetsplan för år 2017 enligt förvaltningens förslag och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om 109,8 mnkr i omslutningsökningar.
3. Stadsdelsnämnden fastställer resultatenheter enligt bilaga 1.
4. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om 2,0 mnkr för skötsel och underhåll av Kyrkhamns och Grimsta naturreservat.
5. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om 2,1 mnkr avseende projekt "Boskola" mm för att motverka hemlöshet, bilaga 2 och 3.
6. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om 1,2 mnkr avseende projekt för att motverka hemlöshet och utveckla en mötesplats i Vällingby, bilaga 4.
7. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om budgetjustering om 1,8 mnkr för klimatinvesteringsmedel, bilaga 5 och 6.
8. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om medel för kompetensutveckling, bilaga 7-15.
9. Stadsdelsnämnden ansöker hos kommunstyrelsen om budgetjustering om 1,1 mnkr avseende medel för genomförande av åtgärder i enlighet med målet om en giftfri miljö.
10. Stadsdelsnämnden delegerar till förvaltningschefen (stadsdelsdirektören), enligt 6 kap 33 § kommunallagen, rätten att ansöka om medel från stadens sociala investeringsfond.

**Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd**Hässelby torg 20-22
165 23
08 508 04 245
08 508 04 000
ludvig.abrahamsson@stockholm.se
stockholm.seUlla Thorslund
stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Inledning	4
1. Ett Stockholm som håller samman	9
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor	11
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	16
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	22
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	26
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	27
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	29
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	30
2. Ett klimatsmart Stockholm	34
2.1 Energianvändningen är hållbar	34
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	35
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	35
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	36
2.5 Stockholms miljö är giftfri	37
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	38
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	39
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion	39
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	39
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	40
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	42
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	43
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	44
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	45
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	46
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	49
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	51
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	51
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	53
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande	56

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning.....	58
Uppföljning av ekonomi.....	59
Nämndens ekonomiska förutsättningar	59
Investeringar	72
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	73
Resultatenheter	73
Betydande projekt som inte är investeringar	74
Budgetjusteringar.....	74
Omslutningsförändringar.....	74
Medel för lokaländamål	75
Övrigt.....	75
Särskilda redovisningar	75
Kvalitetsarbete.....	79
Övriga frågor	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Bilagor

- Bilaga 1: Blankettset SLK*
- Bilaga 2: Ansökan om medel för arbete mot hemlöshet.2017*
- Bilaga 3: Kompletterande ansökan om medel för arbete mot hemlöshet.2017*
- Bilaga 4: Ansökan om medel till en mötesplats i Vällingby mm 2016*
- Bilaga 5: Ansökan investeringsmedel klimatåtgärder*
- Bilaga 6: Ansökan investeringsmedel klimatåtgärder. Ekonomisk beskrivning*
- Bilaga 7: Ansökan Silvia sjuksköterskor*
- Bilaga 8: Ansökan Silvia undersköterskor*
- Bilaga 9: Ansökan Barnskötarutbildning*
- Bilaga 10: Ansökan Fritidsledarutbildning*
- Bilaga 11: Ansökan Ledarutveckling enhetschefer*
- Bilaga 12: Ansökan Motiverande samtal*
- Bilaga 13: Ansökan om systemteoretisk utbildning 2017*
- Bilaga 14: Grundläggande USK*
- Bilaga 15: Kompetensutveckling Kost och måltid*
- Bilaga 16: Plan för internkontroll. Hässelby-Vällingby SDN*
- Bilaga 17: Plan för upphandling 2017*

Inledning

Hässelby-Vällingby stadsdelsområde omfattar stadsdelarna Grimsta, Hässelby gård, Hässelby Strand, Hässelby villastad, Kälvesta, Nälsta, Råcksta, Vinsta och Vällingby. Hässelby-Vällingby utmärks av närheten till grönområden och vatten. I stadsdelsområdet finns Grimsta naturreservat med Råcksta Träsk som är värdefullt för friluftslivet. Ett populärt promenadstråk löper längs Mälarens strand och binder samman badplatserna Kanaan och Maltesholm. Friluftsområdet Kyrkhamn är under ombildning till naturreservat och ansluter till naturreservatet i Järfälla.

Stadsdelsförvaltningen ansvarar för förskolor, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, socialpsykiatri, individ- och familjeomsorg, fritids- och kulturverksamhet, medborgarservice och stadsmiljö. Stadsdelsförvaltningen styrs av en politisk nämnd.

Hässelby-Vällingby har i jämförelse med genomsnittet i Stockholms stad en lägre andel invånare med eftergymnasial utbildning, lägre medelinkomst, högre andel utrikes födda, högre andel invånare med ekonomiskt bistånd, högre ohälsotal och ett lägre valdeltagande. Statistiken i tabellen nedan visar även att det är stora variationer mellan områdena i Hässelby-Vällingby. I de områden i Hässelby-Vällingby där utbildningsnivån är lägre, inkomsten lägre och andelen utrikes födda invånare högre än i hela staden är andelen invånare med ekonomiskt bistånd högre, ohälsotalen högre och valdeltagandet lägre.

	Befolkning	Utrikes födda (%)	Eftergymnasial utbildning 25-64 år (%)	Behörighet till gymnasie-skolan (%)	Medelinkomst 20-64 år	Ekonomiskt bistånd (%)	Ohälsotal 16-64 år (antal dagar)	Valdeltagande kommunfullmäktige (%)
Område / År	2015	2015	2015	2013	2014	2014	2015	2014
Hässelby-Vällingby	72 561	30,0	44,5	88,6	319 600	5,0	23,8	74,9
Grimsta	4 461	42,3	35,6	89,8	243 300	6,0	30,9	67,3
Kälvesta	4 604	18,8	55,0	97	393 200	0,3	14,9	87
Nälsta	5 031	18,6	55,8	94,1	403 300	0,5	14,9	84,3
Råcksta	8 810	33,2	47,8	84,9	300 700	2,0	19,7	71,4
Vinsta	4 567	29,9	44,0	84	331 100	1,6	20,4	75,5
Vällingby	8 303	31,8	42,7	82,5	289 700	6,4	30,9	72,9
Hässelby Gård	11 110	43,6	35,7	79,3	238 700	12,4	29,2	63,8
Hässelby Strand	7 566	36,3	37,9	88,2	255 200	5,5	32,5	68,9
Hässelby Villastad exkl. Smedshagen	16 005	15,5	52,6	93,7	423 367	0,7	16,4	86,3
Smedshagen	2 104	52,0	29,9	69,7	222 469	14,6	35	56,6
Stockholms stad	923 516	23,6	57,5	89,6	355 800	3,0	19,2	82,1

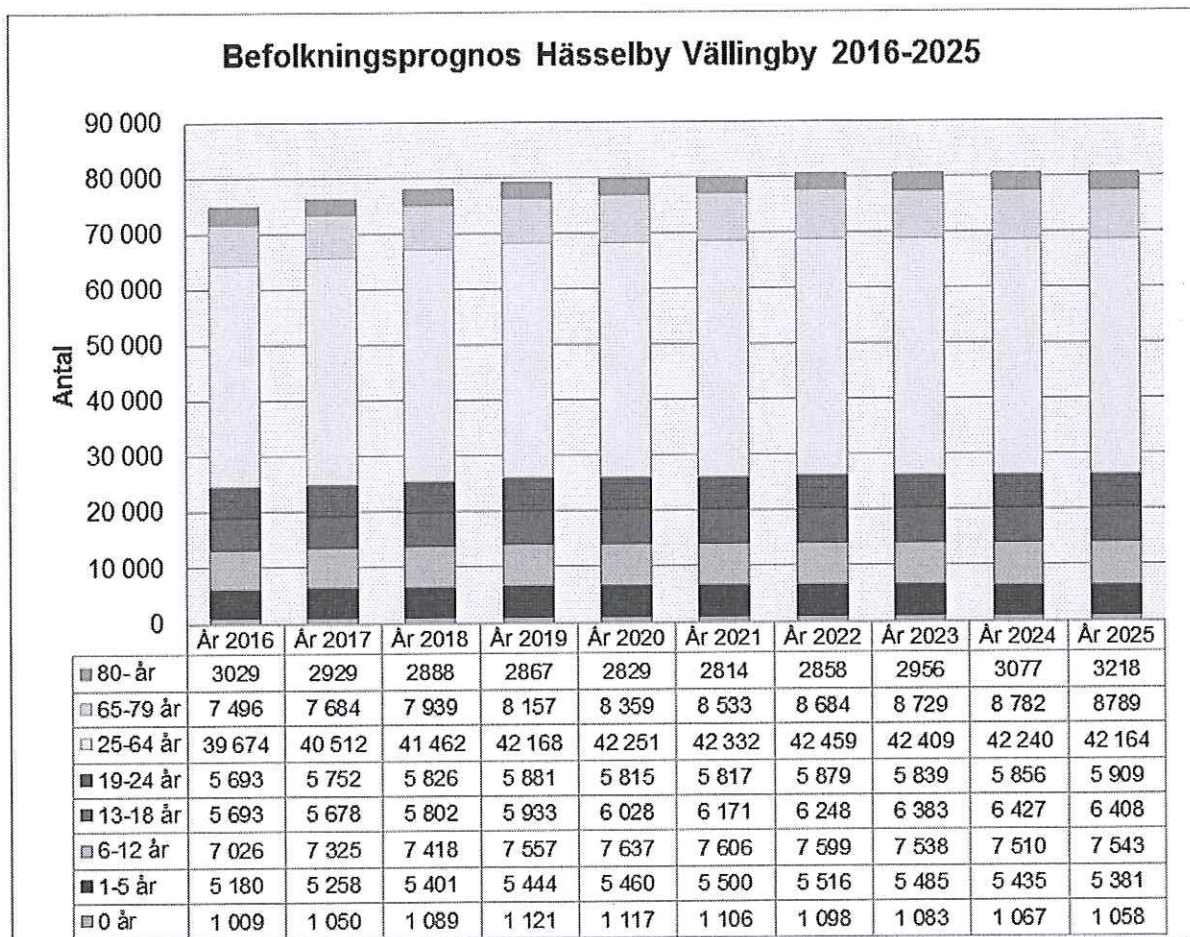
Källa: Sweco, november 2016

I tabellen ovan har stadsdelen Hässelby villastad delats upp i två områden (Hässelby villastad exklusive Smedshagen respektive Smedshagen). Smedshagen, Hässelby gård och Grimsta är tre områden med stora socioekonomiska utmaningar i jämförelse med både Hässelby-Vällingby och hela staden. Här finns till exempelvis högst andel invånare med ekonomiskt bistånd inom stadsdelsområdet.

Stadsdelsområdet växer, i december 2015 hade Hässelby-Vällingby drygt 72 500 invånare.

Befolkningen förväntas fortsätta öka, främst till följd av inflyttning, och uppgå till ungefär 82 500 invånare år 2025. Ökningen förväntas vara relativt jämnt i alla åldersgrupper. I tabellen nedan redovisas befolkningsprognosen i Hässelby-Vällingby.

Under 2016 beslutade nämnden om ett lokalt utvecklingsprogram (LUP) för Hässelby-Vällingby stadsdelsområde. Det lokala utvecklingsprogrammet syftar till att utjämna skillnader mellan områden och grupper av invånare samt till att utveckla varje områdes unika kvaliteter. Utvecklingsprogrammet utgår ifrån rapporten Skillnadernas Stockholm, analyser av lokala förhållanden samt dialog med invånare, lokala aktörer, förtroendevalda och medarbetare.

Det lokala utvecklingsprogrammet fokuserar på de områden som bedöms ha störst utvecklingsmöjligheter för att bidra till en hållbar och jämlik stad. I Hässelby-Vällingby stadsdelsområde är fokus på tre övergripande områden:

- Trygghet och tillgänglighet
- Barn och unga
- Arbete och försörjning

Arbetet ska utföras i hela stadsdelsområdet med särskilt fokus på Hässelby gård, Grimsta och Smedshagen.

Utvecklingsprogrammet har ett långsiktigt perspektiv med mål på tre till fem år. En förutsättning för att nå resultat är samverkan med offentlig, privat och ideell sektor.

Enligt stadsledningskontorets anvisningar har förvaltningen integrerat de prioriteringar och aktiviteter som finns i det lokala utvecklingsprogrammet i verksamhetsplanen.

Sammanfattning av förvaltningens planerade verksamhet för året

I allt arbete ska förvaltningen bemöta enskilda med respekt och motverka diskriminering. Verksamheten ska erbjuda service och insatser som är tillgängliga för alla oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Ett Stockholm som håller samman

För att bidra till ett Stockholm som håller samman arbetar förvaltningen för att invånare ska få det stöd, de insatser och den service de har rätt till samt för att invånarna ska vara nöjda med stöd, insatser och service.

Förskola, skola, fritid och individ- och familjeomsorg samverkar för att öka andelen inskrivna barn i förskolan. Riktade insatser genomförs i hela stadsdelsområdet men med särskilt fokus på de utvecklingsområden som identifierats i det lokala utvecklingsprogrammet (LUP), Hässelby gård, Grimsta och Smedshagen. I förskolan är barnens språkutveckling och utveckling inom naturvetenskap, matematik och digitalisering prioriterat. Flickor och pojkars utveckling och lärande främjas genom en väl genomtänkt pedagogisk ute- och inommiljö.

För att alla flickor och pojkar, oavsett funktionsvariation, ska mötas utifrån deras individuella förutsättningar och behov erbjuds specialpedagogisk handledning till förskolans pedagoger. I samverkan med Folktandvården erbjuds vårdnadshavare information om förebyggande tandhälsovård. Förutsättningarna för en familjecentral undersöks i samverkan med landstinget.

Samverkan ska utvecklas mellan individ- och familjeomsorg, förskola, skola och fritiden för att förebygga och tidigt upptäcka och ge stöd till barn i riskzon. För att barn och unga inte ska behöva placeras utom hemmet skapas ett team som ska arbeta med lösningsfokuserad intensiv hemmabaserad familjebehandling, LIHF. Under året ska ett nytt arbetssätt prövas där en socialsekreterare arbetar övergripande inom förskolan för att kunna ge stöd och råd till personal och föräldrar.

Det förebyggande arbetet bedrivs idag inom förskoleavdelningen, individ- och familjeomsorgen samt avdelningen för medborgarservice och fritid. I syfte att stärka de förebyggande insatserna för barn och unga ska en översyn av det förebyggande arbetet göras och ett förslag till ny struktur för arbetet tas fram.

Förvaltningen erbjuder ett varierat utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter, som är tillgängliga för alla oavsett kön, ålder eller funktionsvariation, med särskild fokus på barn och unga i stadsdelens prioriterade områden. I samverkan med civilsamhället utvecklas idrotts- och lovaktiviteter bland annat genom nattfotboll och summer camp.

För att öka tryggheten inom stadsdelsområdet genomförs olika former av aktiviteter, bland annat på Hässelby torg som är ett av de prioriterade områdena i LUP. I samverkan med trafikkontoret tas ett program fram för upprustning av Hässelby torg inklusive stråket till och med Örmängstorget.

Barn, unga, vuxna och äldre erbjuds ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter i förvaltningens verksamhet. Professionella kulturerfarenheter erbjuds i samtliga verksamhetsområden och programblad med information om aktiviteterna tas fram.

För att äldre kvinnor och män ska känna sig trygga kommer bland annat sociala mötesplatser att utvecklas. Mötesplatserna syftar bland annat till att motverka ensamhet men också ge möjlighet till fysisk träning, erbjuda föreläsningar och inspirationsträffar.

För att kvinnor och män ska ha en äldreomsorg av god kvalitet kommer förvaltningen bland annat att integrera ett folkhälsoperspektiv i biståndsbedömningen när äldreförvaltningen har tagit fram nya riktlinjer. Dessutom kommer stort fokus ligga på utveckling av måltidsupplevelsen och en trygg och säker hälso- och sjukvård.

Ett klimatsmart Stockholm

För att bidra till ett klimatsmart Stockholm arbetar förvaltningen för att minska de klimatförändrande utsläppen, till exempel vid inköp av varor och tjänster samt vid val av transporter.

Vid inköp väljer verksamheten varor och tjänster som är miljömässigt hållbara. Genom en ökad andel inköp av ekologiska livsmedel bidrar verksamheten till en minskad kemikalieanvändning. Förvaltningen bevakar i samarbete med fastighetsbolagen, att riskfaktorer i verksamhetslokalernas inomhusmiljö undanröjs. Inom förskola och parklekar är Kemikaliecentrums vägledning för en kemikaliesmart förskola vägledande.

Park- och naturmarksområden bidrar till biologisk mångfald samt ger möjlighet till rekreation. Förvaltningen ansvarar för skötseln av det planerade naturreservatet i Kyrkhamn och ansöker om extra medel med syfte att bedriva skötsel i enlighet med planerad skötselplan.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

För att bidra till ett ekonomiskt hållbart Stockholm arbetar förvaltningen för att fler invånare ska bli självförsörjande och att verksamheten bedrivs inom budgetram.

Med fokus på den enskildes egna resurser ges stöd till att bli självförsörjande. I nära samarbete med arbetsförmedlingen, jobbtorg, försäkringskassan, landstinget och utbildningsförvaltningen matchar förvaltningen insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande. Genom de så kallade Stockholmsjobben har förvaltningen erhållit resurser motsvarande 16 helårsplatser för att erbjuda anställning upp till ett år. Förvaltningen erbjuder feriearbete under samtliga lov.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

För att bidra till ett demokratiskt hållbart Stockholm arbetar förvaltningen för att invånarna ska ges möjlighet att vara delaktiga i och ha inflytande på verksamheten samt områdets utveckling.

Arbetet att jämställdhetsintegrera verksamheten fortsätter för att säkerställa att kvinnor och män samt flickor och pojkar bemöts likvärdigt och ges lika möjligheter. En organisation och en plan för jämställdhetsintegreringen tas fram och jämställdhetsanalyser genomförs.

Förvaltningen arbetar systematiskt för en hållbar och hälsosam arbetsmiljö där medarbetarna ges möjlighet att vara delaktiga. Goda arbetsvillkor ska vara en självklarhet och en handlingsplan tas fram för hur deltidsanställdas önskemål om utökad sysselsättningsgrad ska tillgodoses. För att alla medarbetare och chefer ska ha rätt kompetens planeras för

kompetensutvecklingsinsatser utifrån enheternas kompetensförsörjningsplaner. Arbetet med att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare är prioriterat och utgår från förvaltningens lokala handlingsplan.

Kunskapen om barnkonventionen ska vara väl förankrad i verksamheten för att säkerställa barns och ungas bästa. Arbetet för att barn och unga ska ges möjlighet att uttrycka sin mening i frågor som rör dem själva är prioriterat.

Verksamheten ska vara fri från diskriminering. För att alla ska bemötas med respekt och engagemang samt få en rättssäker handläggning prioriteras fördjupad kunskap om mänskliga rättigheter och diskriminering. Jämställdhet, barns rättigheter, tillgänglighet, hbtq-rättigheter, antirasism och främjande av mänskliga rättigheter ska vara utgångspunkten i all verksamhet.

För att kvinnor och män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning ska få insatser av god kvalitet arbetar förvaltningen med att individer ska få ett bra bemötande och insatser utifrån olika individuella behov.

Det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer fortsätter att utvecklas med information till invånare, medarbetare och myndigheter. Våldsutsatta och våldsutövare får stöd och insatser. I arbetet ska barnens situation särskilt uppmärksammas.

Förvaltningen implementerar det lokala utvecklingsprogrammet. Nya forum för samtal och dialoger ska skapas i syfte att öka invånarens tillit och delaktighet. Stärkt samverkan med civilsamhället och fortsatt arbete med ungas organisering prioriteras.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bidrar till inriktningsmålet genom att arbeta främjande inom olika verksamheter. Förvaltningen arbetar med att ge alla barn och unga goda och jämlika uppväxtvillkor, stötta enskilda i social utsatthet, erbjuda äldre en omsorg där de är trygga och delaktiga samt att skapa ett tryggare stadsdelsområde. De viktigaste prioriteringarna i arbetet beskrivs nedan.

Förskoleverksamheten samverkar med skolan, fritiden och individ- och familjeomsorgen för att öka andelen inskrivna barn i förskolan. Genom uppsökande arbete ska vårdnadshavare motiveras att ta kontakt med öppen förskola och förskola. Arbetet riktas till alla barn i hela stadsdelsområdet men med särskilt fokus på de utvecklingsområden som identifierats i det lokala utvecklingsprogrammet (LUP), Hässelby gård, Grimsta och Smedshagen. Etablering av en introduktionsförskola ska utredas. Introduktionsförskola innebär att vårdnadshavare och barn får pröva på hur förskolan fungerar.

I förskolan är barnens språkutveckling och utveckling inom naturvetenskap, matematik och digitalisering prioriterat. Förskolorna ingår i vetenskapsakademins nätverk "natur och teknik för alla" (NTA). I de prioriterade områdena kommer förskolor och skolor i projektform stärka NTA-arbetet från förskola till skola.

För att bidra till att fler ungdomar i stadsdelsområdet fullföljer sin skolgång med gymnasiebehörighet initierar förvaltningen ett antal åtgärder i samverkan med utbildningsförvaltningen och civilsamhället. Aktiviteter som syftar till utveckling av läskunnighet genomförs tillsammans med bland annat kulturförvaltningen. I samverkan med idrotts- och utbildningsförvaltningen ska barn och unga erbjudas simundervisning under loven och i de prioriterade områdena ska flickor och pojkar genom särskilda aktiviteter få vattenvana. Samverkansprojektet PPSS mellan förvaltningens individ- och familjeomsorg och utbildningsförvaltningen fortsätter att utveckla metoder för att ungdomar som har hög frånvaro ska uppnå behörighet till gymnasiet. Arbetet har gett goda resultat och förvaltningen kommer att se över möjligheten att införa modellen på flera skolor. Mentorskapsverksamhet för nyanlända barn och ungdomar ska utredas.

Det förebyggande arbetet riktar sig främst till familjer och unga, där insatser bedrivs på individ- och gruppnivå. Familjer och unga i behov av stöd erbjuds detta i form av samtal och föräldrautbildningar. Ett nytt arbetssätt provas genom att en socialsekreterare från individ- och familjeomsorgen ska arbeta övergripande inom förskolan med fokus på att stödja personal och föräldrar.

I samverkan med polis, kriminalvård- och frivård, jobbtorg och arbetsförmedlingen fortsätter arbetet med att ge stöd till unga vuxna i kriminalitet i åldern 20-29 år med stöd av projektmedel från. Arbetet implementeras i det ordinarie arbetet under året.

I syfte att stärka de förebyggande insatserna för barn och unga ska en översyn av det förebyggande arbetet göras och ett förslag till ny struktur för förvaltningens förebyggande arbete tas fram.

Barn och unga i behov av insatser ska uppmärksammas tidigt och öppenvårdinsatser ska utvecklas. För att barn och unga inte ska behöva placeras utanför hemmet kommer samverkan mellan individ- och familjeomsorg, förskola, skola och fritiden att utvecklas. Dessutom

kommer ett team som arbetar med lösningsfokuserad intensiv hemmabaserad familjebehandling, LIHF, att startas

Ungdomsmottagningen träffar allt fler flickor och pojkar med psykisk ohälsa som söker stöd hos dem. Den psykiska ohälsan ökar enligt ungdomsmottagningen. Därför kommer förvaltningen att kartlägga orsakerna till psykisk ohälsa bland pojkar och flickor för att se vilka insatser som behövs. Det drogpreventiva arbetet ska intensifieras för att tidigt upptäcka begynnande missbruk hos unga samt nå unga som missbrukar och erbjuda stöd. En lokal handlingsplan för det drogförebyggande arbetet tas fram

Öppenvårdsinsatser i förvaltningens regi för vuxna med missbruksproblem prioriteras. För att kunna erbjuda ett varierat utbud av öppenvårdsinsatser samverkar stadsdelarna i Västerort. Personer med missbruksproblematik får i ökad utsträckning diagnosen neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Samverkan mellan individ- och familjeomsorg, landstingets beroendevård och psykiatri är därför prioriterat och arbetet med samordnad individuell plan (SIP) utvecklas för att på så sätt samordna insatser på ett bra sätt för den enskilde. Arbetet med budget- och skuldrådgivning till denna målgrupp är prioriterat och förvaltningen förstärker arbetet med en medarbetare genom projektmedel. Samverkan och arbetssätt mellan äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen ska tydliggöras så att äldre som är hemlösa eller riskerar att bli hemlösa får stöd i sin boendesituation.

Projekt inom stadsdelsområdets parker och grönområden genomförs utifrån parkplanen. Under året sker upprustning av parklekarna Guldet och Gulsippan samt lekparken Oxtungan. Under 2016 togs ett program fram för utveckling av Solursparken. Trafikkontoret har erhållit extra medel för upprustning i ytterstaden och ett möjligt projekt kan vara Solursparken.

För att öka tryggheten inom stadsdelsområdet genomförs olika aktiviteter, bland annat på Hässelby torg som är ett av de prioriterade områdena. I samverkan med trafikkontoret tas ett program fram för att utveckla stråket från Hässelbytorget till och med Örmängstorget.

Förvaltningen fortsätter arbetet med att identifiera upplevda otrygga platser genom trygghetsvandringar i samverkan med polisen, trafikkontoret samt representanter från fastighetsägare och andra berörda aktörer.

Idrotts- och lovaktiviteter utvecklas i samverkan med civilsamhället bland annat genom nattfotboll och dag- och familjekollo. Under året ska även en översyn av fritidsgårdsverksamheten göras, syftet med det är att öka förvaltningens kunskap om hur förvaltningen kan arbeta med fritidsgårdsverksamheten. Förvaltningen kommer även att genomföra dialog med barn och unga för att skapa delaktighet.

Barn, unga, vuxna och äldre ska möta ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande i förvaltningens verksamhet. Alla enheter har kulturombud med uppdrag att planera och arrangera olika kulturaktiviteter i den egna verksamheten.

Tandhälsa är en indikator på det allmänna hälsotillståndet då tandhälsan ofta är relaterad till hälsovanor. I stadsdelsområdet har 6,4 % av alla 3-åringar karies. Förvaltningen förstärker samverkan med folktandvården och medvetandegöra föräldrar och barn om vikten av god tandhälsa.

För att äldre kvinnor och män ska känna sig trygga kommer bland annat att sociala mötesplatser att utvecklas. Mötesplatserna syftar bland annat till att motverka ensamhet men också ge möjlighet till fysisk träning, erbjuda föreläsningar och inspirationsträffar. Dessutom

kommer stort fokus ligga på utveckling av måltidsupplevelsen och en trygg och säker hälso- och sjukvård.

Förvaltningen genomför insatser för att nå äldre med stora behov, till exempel de som lider av psykisk ohälsa, missbruksproblematik, funktionsnedsättning, inte talar svenska eller är socioekonomiskt svaga. Hemtjänsten utvecklas med införandet av ramtid. Ramtid innebär att hemtjänsten får befogenheter, ansvar och handlingsfrihet att självständigt fatta beslut om utformning av beslutade insatser utifrån de äldres dagsaktuella situation.

En trygg och säker hälso- och sjukvård är viktig för att kunna ge en äldreomsorg av god kvalitet. Bland boende i vård- och omsorgsboende och servicehus finns ett ökat omvårdnadsbehov och. För att möta behoven stärks medarbetarnas kompetens.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Flickor och pojkar går i förskolan
- Flickor och pojkar har stöd att uppnå behörighet till gymnasiet
- Flickor och pojkar utvecklas genom lek och lärande
- Samverkan mellan förskola och hem är välfungerande

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	3,5 %	3,1 %	Tertial
 Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	tas fram av nämnden	År
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	41 %	41 %	Tertial
 Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	1 %	Öka	År
 Andel nöjda föräldrar	87 %	87 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	90 %	90 %	År
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År
 Svarsfrekvens på förskoleundersökningen	80 %	80 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
områden att gå i förskolan		
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, samt de stadsdelsnämnder som lyfts fram i riktlinjerna för det lokala utvecklingsarbetet, utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index	2017-01-01	2017-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar går i förskolan

Beskrivning

I förvaltningens LUP beskrivs att förskola och pedagogisk omsorg har en positiv inverkan på barns utveckling, lärande och välbefinnande. Barn som går i förskola får bra förutsättningar att klara skolans krav eftersom de får tidiga kunskaper i matematik, språk och läs- och skrivkunnighet. Förskolan, fritiden och individ- och familjeomsorgen samarbetar för att öka andelen inskrivna barn i förskolan. Förvaltningen ska arbeta uppsökande genom att motivera barnfamiljer att ta kontakt med öppen förskola och förskola. De uppsökande åtgärderna riktas till alla barn i hela stadsdelsområdet med särskilt fokus på de utvecklingsområden som LUP har identifierat, Hässelby gård, Grimsta och Smedshagen.

För de barn som inte går i förskola finns allmän förskola. Där erbjuds barn att vistas i en förskolemiljö under tre timmar per dag. Idag organiseras allmän förskola på en förskola. Förvaltningen kommer att se över möjligheten att erbjuda allmän förskola på fler förskolor i stadsdelsområdet. Syftet är att göra verksamheten mer tillgänglig. För att vårdnadshavare ska kunna arbeta på olika tider fortsätter förskoleverksamheten komplettera med barnomsorg på obekväm arbetstid. En av förvaltningens förskolor har öppet på kvällar och helger. Efterfrågan av barnomsorg på obekväm arbetstid följs noga så att behovet tillgodoses.

Förväntat resultat

Flickor och pojkar som går i förskola ökar till 88 % (87 % 2015).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ramöppettiderna på förskolan följs upp varje tertiäl.	2017-01-01	2017-12-31
Vårdnadshavare som vistas på förvaltningens parklekar, öppna förskolor och mötesplatser informeras om förskoleverksamhetens betydelse.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar har stöd att uppnå behörighet till gymnasiet

Beskrivning

I stadens rapport "Skillnadernas Stockholm" framkommer det att elever med lågutbildade föräldrar, sent immigrerade barn och elever boende i socioekonomiskt ogynnsamma områden har sämre förutsättningar att klara sin skolgång. I LUP beskrivs att det finns stora skillnader vad gäller gymnasiebehörighet inom stadsdelsområdet. Andelen med gymnasiebehörighet är lägst i Hässelby gård och Smedshagen i Hässelby villastad. I Nälsta och Kälvesta var över 90 % behöriga till gymnasiet jämfört med 79,3 % i Hässelby gård och 69,7 % i Smedshagen (SWECO 2013). Till "Skillnaderna Stockholm" har staden tagit fram ett antal delrapporter. I en av dessa "En skola där alla skall lyckas." beskrivs att samverkan med civilsamhället, näringsliv och föräldrar som en viktig åtgärd för att stödja goda studieresultat.

I samverkan med utbildningsförvaltningen, civilsamhället och näringsliv ska mentorskapsverksamhet för nyanlända barn och unga utredas. Mentorskapsverksamheten bygger på att nyanlända barn får kontakt med förebilder för att ge bättre förutsättningar för integration. Studie- och läsfrämjande insatser ska förstärkas, särskilt i de tre prioriterade geografiska områdena. Förvaltningen ska i samarbete med utbildnings- och kulturförvaltningen ta fram en modell för att uppmuntra positiva läsupplevelser. Under året utreds möjligheten att i samverkan med biblioteket ge de äldre förskolebarnen i de prioriterade områdena en bok i syfte att stimulera läsning. Sagoläsning för barn och samhällsinformation för vårdnadshavare ska introduceras i Hässelby gård och Hässelby villastad. Medborgarkontoret i Smedshagen ska flyttas och samlokaliseras med Hässelby villastads bibliotek för att möjliggöra närmare samverkan och för att lättare nå ut till föräldrar och barn. Läsläsning och andra studiefrämjande insatser ska få ett tydligt utrymme på de öppna fritidsverksamheterna.

Elever i årskurs sex ska kunna simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge för att få godkänt betyg i ämnet idrott och hälsa. I de prioriterade områdena ska flickor och pojkar genom särskilda aktiviteter få vattenvana. I samverkan med idrotts- och utbildningsförvaltningen ska barn och unga erbjudas simundervisning under loven. Därutöver ska femåringar i de tre prioriterade geografiska områdena erbjudas vattenvana genom besök på badhuset minst 2 gånger innan de börjar förskoleklass.

Samverkansprojektet PPSS mellan förvaltningens individ- och familjeomsorg och utbildningsförvaltningen fortsätter att utveckla metoder för att ungdomar som har hög frånvaro ska uppnå behörighet till gymnasiet. Arbetet har gett goda resultat och förvaltningen kommer att se över möjligheten att införa modellen på flera skolor. Ytterligare medel söks för fortsatt arbete under 2017.

Förväntat resultat

Pilotprojektet mellan skola och individ- och familjeomsorgen fortsätter och utvecklar metoder för att flickor och pojkar ska uppnå behörighet till gymnasiet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
-----------	------------	-----------

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Femåringar erbjuds att träna vattenvana genom besök på badhuset minst 2 gånger innan de börjar förskoleklass i de prioriterade områdena.	2017-01-01	2017-06-30
Flickor och pojkar erbjuds organiserad läxhjälp i de prioriterade områdena.	2017-01-01	2017-12-31
I samverkan med idrottsförvaltningen erbjuds flickor och pojkar vattenvana och simundervisning.	2017-01-01	2017-12-31
I samverkan med kulturförvaltningen ges de äldre förskolebarnen i de prioriterade områden en bok i syfte att stimulera läsning.	2017-01-01	2017-12-31
I samverkan med utbildningsförvaltningen fortsätter samverkansprojektet för ungdomar med hög frånvaro och låg måluppfyllelse i Hässelby Gårdsskolan och Grimstaskolan.	2017-01-01	2017-12-31
I samverkan med utbildningsförvaltningen utreds mentorskapsverksamhet för nyanlända.	2017-01-01	2017-12-31
Medborgarkontoret i Smedshagen samlokaliseras med Hässelby villastads bibliotek.	2017-01-01	2017-08-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar utvecklas genom lek och lärande

Beskrivning

I förskolan är barnens språkutveckling och utveckling inom naturvetenskap, matematik och digitalisering prioriterat. Flickor och pojkar möter ett utbud av litteratur och språkstimulerande material som exempelvis lärplattor, spel och rekvisita till egna rollspel. Läsombuden, som finns på varje förskola, har i uppdrag att på olika sätt utveckla och uppmuntra språkutveckling och flerspråkighet, bland annat genom skapandet av läsmiljöer. Läsmiljöer är en särskild plats som inreds för högläsning och för att stimulera barns lust att läsa. Flickor och pojkar har tillgång till litteratur utifrån ett genus- och normkritiskt perspektiv för att motverka stereotypa föreställningar. Genom samarbete med bibliotek och medieteket har förskolorna tillgång till böcker på flera språk. Förvaltningen kommer under våren 2017 utvärdera resultatet av satsningen på läsombud.

Förskolorna ingår i vetenskapsakademiens nätverk "natur och teknik för alla" (NTA). Alla förskolor utbildar kontinuerligt medarbetare i NTA. NTA-handledarna skapar miljöer för flickor och pojkar att experimentera och utforska naturvetenskapliga och matematiska processer. För att sprida goda exempel om NTA mellan förskolorna har ett särskilt NTA-nätverk för förvaltningens NTA-handledare skapats. Genom kunskapsspridningen i nätverket kan barn erbjudas nya och lärorika experiment. Som ett led i att nå målet i LUP om ökad andel behöriga till gymnasiet utvecklas samverkan med parklekarna och skolan om NTA. Förskolorna och skolorna i de prioriterade områdena kommer att i projektform stärka NTA-arbetet från förskola till skola. Syftet med projektet är att öka kunskapen för pedagoger och barn inom naturvetenskap, teknik och matematik. Projektet syftar också till att stärka den språkutvecklande undervisningen och öka kunskaper om "Hållbar utveckling". Förskolans dag på parklekarna kommer att ha temat NTA.

Genom förskolans arbete med informations- och kommunikationsteknik (IKT) får alla flickor och pojkar en grundläggande digital kompetens. All användning av digitala verktyg utgår från ett pedagogiskt syfte och säkerställer att barnen får tillgång till digitaliseringens möjligheter

oavsett resurser i hemmet.

Två av förvaltningens förskolor medverkar i forskningsprojektet "Små barns lärande" i samverkan med Linnéuniversitetet. Genom att utveckla modeller för dokumentation av barns lärande synliggörs hur väl förskolorna når målen i läroplanen gällande barns lärande och delaktighet i förskolan. Resultatet av projektet sprids till alla förskolor och är därför ett viktigt verktyg i det systematiska kvalitetsarbetet.

Flickor och pojkars utveckling och lärande främjas genom en väl genomtänkt pedagogisk ute- och inommiljö på så väl förskola som parklek. Utemiljön ska ses som ett av verksamhetens pedagogiska rum. Förskolan och parklekarna utvecklar barn och ungas intresse och förmåga till lek, utevistelse och rörelse. Miljöerna ska därför vara anpassade för alla barn oavsett behov och uppmuntra till lek och lärande. Barnen ska vara delaktiga i utformning av miljöer och rum samt kring val av material. Arbetet med likabehandlingsplanerna och arbetet enligt barnkonventionen stärks genom ökad delaktighet och dialog med flickor och pojkar som besöker verksamheten.

Förväntat resultat

Totala andelen nöjda föräldrar avseende utveckling och lärande ökar till 81 % (80 % 2016) (Resultatet är inte uppdelat på flickor och pojkar i förskoleundersökningen).

Totala andel nöjda föräldrar avseende Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt språk ökar till 82 % (81 % 2016).

Andel nöjda föräldrar till flickor avseende Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt språk ökar till 82 % (81 % 2016).

Andel nöjda föräldrar till pojkar avseende Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt språk ökar till 82 % (81 % 2016).

Totala andelen nöjda föräldrar avseende Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen ökar till 83% (82% 2016).

Andel nöjda föräldrar till flickor avseende Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen ökar till 83% (82% 2016).

Andel nöjda föräldrar till pojkar avseende Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen ökar eller uppgår minst till 83% (83% 2016).

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling" ökar till 3.8	3,8		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetet med naturvetenskapliga fenomen och tekniska lösningar fördjupas	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
och används aktivt i ett utforskande och temainriktat arbetssätt.		
Arbetslagen fördjupar arbetet med olika matematiska aktiviteter och olika svårighetsgrader utifrån barnen intressen och erfarenheter.	2017-01-01	2017-12-31
En avdelningsövergripande IKT policy upprättas.	2017-01-01	2017-04-30
Förskolornas pedagogiska miljö ses över och material används aktivt för att nå verksamhetens mål.	2017-01-01	2017-12-31
Parklekarnas utemiljöer upprustas.	2017-01-01	2017-12-31
Samverkan med skolan och parklekar utvecklas med fokus på NTA.	2017-01-01	2017-12-31
Skapande verksamhet och olika uttrycksformer används aktivt i ett utforskande och temainriktat arbetssätt.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Samverkan mellan förskola och hem är välfungerade

Beskrivning

Dialog mellan förskola och hem är grunden för en välfungerande samverkan. Genom att använda olika former för dialog med vårdnadshavare kan vårdnadshavares delaktighet i utvecklingen av förskolans verksamhet öka. Förskolor kombinerar traditionella föräldramöten med vernissager och workshops för vårdnadshavare. Där får de ökad kännedom om vad förskolan gör för att stödja flickor och pojkars utveckling och har möjlighet att lyfta egna förslag på prioriteringar. Förskolorna följer upp resultatet i förskoleundersökningen tillsammans med vårdnadshavarna för att säkerställa en god samverkan.

Förväntat resultat

Totala andelen nöjda föräldrar avseende samverkan med hemmet ökar till 82 % (81 % 2016) (Resultatet är inte uppdelat på flickor och pojkar i förskoleundersökningen).

Totala andelen nöjda föräldrar avseende Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten ökar till 78 % (77 % 2016).

Andel nöjda föräldrar till flickor Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten ökar till 78 % (75 % 2016).

Andel nöjda föräldrar till pojkar avseende Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten ökar eller uppnår minst till 78 % (78 % 2016).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Vårdnadshavare erbjuds att delta på föräldrasammankomster minst två gånger per år.	2017-01-01	2017-12-31
Vårdnadshavare erbjuds utvecklingssamtal en gång per år.	2017-01-01	2017-12-31
Vårdnadshavarna informeras om och förstår syftet med förskolans uppdrag och arbete.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter

bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Flickor och pojkar har god psykisk hälsa
- Kvinnor och män i utsatthet stärks i sin förmåga att leva ett självständigt liv
- Samverkan mellan individ- och familjeomsorg, förskola, skola och fritid stärks för barn och ungdomars bästa
- Tidiga sociala insatser ger flickor och pojkar jämlika uppväxtförhållanden

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	82 %	84 %	Tertial
 Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	50 %	tas fram av nämnden	År
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	60 %	Fastställs av nämnden	År
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	37 %	35 %	Tertial
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	70 %	tas fram av nämnden	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	95 %	tas fram av nämnden	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	93 %	tas fram av nämnden	År
 Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	20 %	25 %	År
 Antal hemlösa	100 st	tas fram av nämnden	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar har god psykisk hälsa

Beskrivning

I Stockholmsenkäten 2016 uppgav 43 % av flickorna och 17 % av pojkarna i årskurs 2 på gymnasiet, boende i stadsdelsområdet, att de mår dåligt. Sedan år 2010 har flickornas psykiska hälsa försämrats. Ensamkommande barn är vanliga barn som befinner sig i en utsatt

situation. De har kommit till Sverige utan föräldrar eller vårdnadshavare. Med tanke på situationen finns det en förhöjd risk att de ska drabbas av psykisk ohälsa. Därför behöver denna grupp särskilt uppmärksammas för att de ska kunna må bra och integreras väl i samhället.

Ungdomsmottagningen, som drivs tillsammans med Bromma stadsdelsförvaltning och landstinget utgör en viktig del för ungdomar när det gäller råd och stöd kring sex och samlevnad samt psykisk ohälsa och stressrelaterade problem.

Ungdomsmottagningen träffar allt fler flickor och pojkar med psykisk ohälsa som söker stöd hos dem. Den psykiska ohälsan ökar enligt ungdomsmottagningen. Därför kommer förvaltningen att kartlägga orsakerna till psykisk ohälsa bland pojkar och flickor för att se vilka insatser som behövs.

Förväntat resultat

Flickors psykiska hälsa försämrats inte jämfört med tidigare år (Stockholmsenkäten).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Föräldrastödsutbildningen ABC (Alla Barn i centrum) erbjuds i förskolans lokal med fokus på vårdnadshavare i Hässelby gård, Grimsta och Smedshagen.	2017-01-01	2017-12-31
Informera vårdnadshavare och utbilda personal om psykisk ohälsa.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män i utsatthet stärks i sin förmåga att leva ett självständigt liv

Beskrivning

Öppenvårdsinsatser, såväl individuellt stöd som gruppbehandling, fortsätter att utvecklas för att tillgodose behovet av öppenvård på hemmaplan. Samverkan med förvaltningar i Västerort pågår för att tillsammans kunna erbjuda ett varierat utbud av öppenvårdsinsatser. För personer som genomgått missbruksbehandling är det av stor betydelse att kunna få en arbetslivsinriktad rehabilitering. Förvaltningen ska därför utveckla den arbetslivsinriktade rehabiliteringen för målgruppen.

Personer med missbruksproblematik får i ökad utsträckning diagnosen neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Samverkan mellan individ- och familjeomsorg, landstingets beroendevård och psykiatri är därför prioriterat och arbetet med samordnad individuell plan (SIP) utvecklas för att på så sätt samordna insatser på ett bra sätt för den enskilde.

I de fall då vuxna missbrukare har barn ska barnperspektivet beaktas och information ska överföras till utredningsenheten barn och unga för att utreda barnens behov av skydd och stöd vid föräldrars missbruk.

I stadens program för arbete mot hemlöshet under 2016-2018 framgår att det uppsökande arbetet ska förstärkas och särskilt fokus riktas mot hemlösa personer med missbruksproblematik, psykisk ohälsa och de som är utsatta för våld i nära relationer samt

barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden. Förvaltningen har idag cirka 190 försöks- och träningslägenheter och många som bor i dessa lägenheter har skulder och problem med ekonomin, vilket försvårar möjligheten att få ett förstahandskontrakt. Förvaltningen förstärker arbetet med budget och skuldsanering med en medarbetare genom projektmedel. Arbetet med budget- och skuldrådgivning till denna målgrupp är att ge stöd och konkret hjälp i ekonomiska frågor. För att förhindra vräkningar bedrivs ett aktivt och nära samarbete mellan individ- och familjeomsorg, bostadsbolag och kronofogdemyndigheten.

I samverkan med polis, kriminalvård- och frivård, jobbtorg och arbetsförmedlingen fortsätter arbetet med att ge stöd till unga vuxna i åldern 20-29 år att lämna en kriminell livsstil. Arbetet drivs i projektform och förvaltningen erhåller ekonomiska medel från socialnämnden. Arbetet ska följas upp och implementeras i det ordinarie arbetet under året.

Socialförvaltningen och äldreförvaltningen har tagit fram rapporten "Äldre personer med eller utan missbruk som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa". Rapporten innehåller förslag som ska ligga till grund för att förbättra arbetet med personer som är 65 år eller äldre som lever i hemlöshet. Samverkan och arbetssätt mellan äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen ska tydliggöras så att äldre som är hemlösa eller riskerar att bli hemlösa får stöd i sin boendesituation.

Inom socialpsykiatri inriktas arbetet på sysselsättning utifrån individuella behov för att kvinnor och män ska stärkas i sin förmåga att leva ett självständigt liv. Tillgången till stödinsatsen personligt ombud ska säkerställas och utvecklas. Personligt ombud är en resurs för att stärka och hjälpa personer i kontakt med myndigheter. Stadsdelsförvaltningen har två personliga ombud tillsammans med Bromma stadsdelsförvaltning.

Det tidigare PRIO-projektet som fokuserade på psykisk ohälsa bland unga vuxna (20-29 år) integreras nu in i den ordinarie verksamheten. Detta görs genom att ett team med biståndshandläggare med särskild kompetens har bildats. Teamet har färre ärenden än övriga handläggare och är en samordnande funktion för insatser kring målgruppen.

I början av 2017 återgår Ekeby, Paradsängen och Säteritakets grupp- och serviceboenden i kommunal regi efter att ha drivits på entreprenad. Verksamheterna riktar sig till personer med långvarig psykisk funktionsnedsättning, huvudsakligen psykossjukdomar. Övertagandet av de tre verksamheterna innebär bland annat ett ökat medarbetarantal med omkring 35 personer.

Förväntat resultat

Fler kvinnor och män inom socialpsykiatri har fått stöd i enlighet med sitt beslut i jämförelse med föregående år. Kvinnor och män inom socialpsykiatri är mer nöjda med hur utredning av deras behov av stöd genomfördes i jämförelse med föregående år.

Kvinnor och män med missbruksproblem upplever att de har fått stöd och insatser som varit till hjälp i deras livssituation.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Behovet av boende för personer med samsjuklighet kartläggs.	2017-01-01	2017-12-31
Handlingsplanen för det vråkningsförebyggande arbetet revideras.	2017-01-01	2017-12-31
Samverkan med landstinget för att uppmärksamma och nå kvinnor med missbruksproblem.	2017-01-01	2017-12-31
Samverkan och ansvar tydliggörs mellan individ- och familjeomsorgen och äldreomsorgen när det gäller personer 65 år och äldre som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa.	2017-01-01	2017-12-31
Stadens program för anhörigstöd implementeras i verksamheten.	2017-01-01	2017-12-31
Sysselsättning för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning utvecklas.	2017-01-01	2017-12-31
Öppenvårdsinsatser utvecklas för att tillgodose behovet av vård och behandling på hemmaplan.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Samverkan mellan individ- och familjeomsorg, förskola, skola och fritid stärks för barn och ungdomars bästa

Beskrivning

En strukturerad samverkan mellan individ- och familjeomsorg, förskola, skola och fritid är grundläggande för att tidigt uppmärksamma och identifiera barn och unga som är i behov av stöd och insatser. Medarbetare inom förskola, skola, individ- och familjeomsorg och fritid ska informeras om stadens stödmaterial som tydliggör ansvarsfördelning för barn och unga som riskerar att fara illa. Information om stödmaterialet kommer också att erbjudas till fristående förskolor och skolor.

Förväntat resultat

Samverkansöverenskommelsen följs och medarbetare inom individ- och familjeomsorg, förskola, skola och fritid anser att samverkan fungerar bra.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Samverkansöverenskommelsen mellan individ- och familjeomsorg, förskola, skola och fritid uppdateras årligen.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Tidiga och förebyggande insatser ger flickor och pojkar jämlika uppväxtförhållanden

Beskrivning

Det förebyggande arbetet riktar sig främst mot familjer och unga, där insatser bedrivs på individ- och gruppnivå. Familjer och unga i behov av stöd erbjuds detta i form av samtal och föräldrautbildningar. Stödsamtalen ges i hemmet och på ungdomsmottagningen. Föräldrautbildningar ges på bland annat de öppna förskolorna.

För att alla flickor och pojkar, oavsett funktionsvariation, ska mötas utifrån deras individuella förutsättningar och behov erbjuds specialpedagogisk handledning till förskolans pedagoger. I

handledningen får pedagoger verktyg att hjälpa barn med funktionsnedsättning, barn som har svårigheter i det sociala samspelet samt barn med språkutvecklingsproblematik. Genom anställning av en psykolog samt samverkan med Barn- och ungdomspsykiatri, Habiliteringscenter, Autismcenter och skola kan arbetet för alla barns lika rättigheter stärkas. I samverkan med Folk tandvården erbjuds vårdnadshavare information om förebyggande tandhälsovård.

I syfte att utveckla arbetet med tidiga insatser ska parklek och öppna förskolan samlokaliseras och etablering av introduktionsförskola utredas. Introduktionsförskola innebär att vårdnadshavare och barn får pröva på hur förskolan fungerar. I samverkan med landstinget fortskrider arbetet med etablering av en familjecentral och hembesöksprogram ska utredas. Under året ska en satsning göras för att pröva ett nytt arbetssätt genom att en socialsekreterare från individ- och familjeomsorgen ska arbeta övergripande inom förskolan med fokus på att stödja personal och föräldrar.

Barn och unga som är placerade i hem för vård eller boende lever många gånger i otrygga miljöer under sin uppväxt med risk för högre dödlighet i vuxen ålder, fler psykosociala problem och högre användning av psykofarmaka än barn och unga i den övriga befolkningen. För att barn och unga inte ska behöva placeras skapas ett team som har i uppdrag att arbeta med lösningsfokuserad intensiv hemmabaserad familjebehandling, LIHF. Det innebär att förvaltningen arbetar med intensivt behandlingsarbete med barn och ungdomar under 18 år och deras föräldrar i deras hemmiljö. Målsättningen är att detta ska leda till minskade beteendestörningar och förbättrad familjesituation så att barn och unga kan bo kvar i hemmet.

Stockholmsenkätens resultat ska ligga till grund för beslut och planering av riktade förebyggande insatser. Förvaltningen ska utveckla och stärka samverkan mellan individ- och familjeomsorg, förskola, skola och fritidsverksamhet för att i nära kontakt med unga förebygga riskbeteenden och motverka droganvändning, våld och kriminalitet. Det drogpreventiva arbetet ska intensifieras för att tidigt upptäcka begynnande missbruk hos unga samt nå unga som missbrukar och erbjuda stöd. En lokal handlingsplan för det drogförebyggande arbetet tas fram i enlighet med stadens reviderade tobaks-, alkohol- och narkotikapolitiska program. I syfte att förstärka fritidsverksamhetens förebyggande roll, ska en utvärdering och kvalitetssäkring av fritidsgårdsverksamheten genomföras.

Det förebyggande arbetet bedrivs idag av bland annat familjebehandlare, sociala insatsgrupper, fältassistenter, öppen förskola och PPSS (pilotprojekt samverkan skola och individ- och familjeomsorg). Arbetet bedrivs av cirka 35 medarbetare på avdelningen för medborgarservice och fritid, förskoleavdelningen och avdelningen för individ och familj. Fältassistenterna kommer organisatoriskt att övergå från enheten för fritid och fält till enheten för medborgarservice. I syfte att förstärka förebyggande insatser för barn och unga i de prioriterade områdena ska en översyn göras. Översynen ska resultera i en ny struktur för förvaltningens förebyggande arbete och tillsättning av vakande tjänster avvaktas tills översynen är klar.

Förväntat resultat

Flickor och pojkar erbjuds samordnade och generella insatser för att säkerställa goda

uppväxtvillkor.

Flickor och pojkar i behov av stöd uppmärksammas tidigt och erbjuds samordnade och individuella insatser för att säkerställa goda uppväxtvillkor.

Förskolan håller barnkonferenser två gånger per år.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En lokal handlingsplan för stadsdelens drogförebyggande arbete tas fram.	2017-01-01	2017-12-31
Förskolan följer den lokala handlingsplanen för övergångar mellan förskola och skola.	2017-01-01	2017-12-31
Förskolan har handlingsplaner för barn i behov av särskilt stöd.	2017-01-01	2017-12-31
Förskolan håller barnkonferenser två gånger per år.	2017-01-01	2017-12-31
Förskolan och individ- och familjeomsorgen samverkar genom att en socialsekreterare deltar i förskoleteamet och arbetar med stöd till personal och föräldrar.	2016-12-31	2017-12-31
Informationsfoldrar om föräldrautbildning ska målgruppsanpassas.	2017-01-01	2017-12-31
Medarbetare i förskolan erbjuds internutbildning inom området funktionsvariationer.	2017-01-01	2017-12-31
Preventionsprofilen implementeras i den öppna fritidsverksamheten.	2017-01-01	2017-12-31
Riktade stödinsatser till ensamkommande tas fram.	2017-01-01	2017-12-31
Skapa ett team som arbetar med lösningsfokuserad intensiv hemmabaserad familjebehandling, LIHF, med målsättning att barn och unga inte behöver placeras utan kan bo kvar i hemmet.	2017-12-31	2017-12-31
Stadens preventionssamordnare och chefer samverkar för att nå ökad samsyn.	2017-01-01	2017-12-31
Ungdomsmottagningen har kompetens i frågor som rör HBTQ-personer och deras hälsa.	2017-01-01	2017-12-31
Vårdnadshavare är delaktiga i handlingsplaner för barn i behov av särskilt stöd.	2017-12-31	2017-12-31
Öppna förskolan och parklek ska samlokaliseras.	2017-01-01	2017-12-31
Översyn av förvaltningens förebyggande arbete och tidiga insatser genomförs.	2017-01-01	2017-04-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Boende och besökare har tillgång till parker med rekreation- och naturvärden.
- Förvaltningen har ett organiserat arbete mot våldsbejakande extremism.
- Hässelby torg är tryggt och attraktivt.
- Kvinnor och män, flickor och pojkar är trygga på allmänna platser.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %	100 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	75 %	75 %	År
 Stockholmarens nöjdhet med rent och städning	65 %	69 %	År
 Stockholmarens nöjdhet med skötsel av park och grönområden	73 %	69 %	År

Nämndmål:

Boende och besökare har tillgång till parker med rekreation- och naturvärden

Beskrivning

Projekt inom stadsdelsområdets parker och grönområden genomförs utifrån parkplanen. Tillgängligheten inom lekpark, strandbad, parker och grönområden ses löpande över och åtgärder genomförs vid behov. Buskar och sly tas bort för att öka tryggheten och framkomligheten i området.

Under 2016 påbörjades en upprustning av parken Guldet. Arbetet kommer pågå under 2017 och fortsätta under delar av 2018. I upprustningen av parken ingår ny lekutrustning samt en mindre och enkel skate-anläggning. Dessutom ses planteringar och träd över och nya gröna ytor skapas.

Parken Gulsippan kommer rustas upp under året. Projektet genomförs av exploateringskontoret och stadsdelsförvaltningen gemensamt. Fokus kommer att ligga på området kring parklekshuset där lekytan för de allra minsta barnen blir helt upprustad. Övriga lektytor får en del ny lekutrustning samt tillgänglighetsanpassade fallunderlag.

Tidigare parken Oxtungan rustas upp för att bli en attraktiv lekpark. Arbetet påbörjas senhösten 2016 och fortsätter 2017. Slitna lekstugor tas bort och ny lekutrustning sätts upp.

Under 2016 togs ett program fram för utveckling av Solursparken. Trafikkontoret har erhållit extra medel för upprustning i ytterstaden och ett möjligt projekt kan vara Solursparken. Om nödvändiga beslut fattas av trafikkontoret kommer en dialog föras med boende kring programmet i början av året. Trafikkontoret och förvaltningen kommer samverka kring dialogen.

Mellan Friherregatan och Melongatan i Hässelby finns ett naturstråk, parkstråket Fyrklövern. Enligt parkplanen kan området utvecklas till en finpark. Som ett första steg tas under året ett program fram för att definiera parkens karaktär och innehåll. Programmet ligger sedan till grund för kommande arbete.

I enlighet med de reinvesteringsbehov som finns och de medel som förvaltningen blivit tilldelade kommer fokus ligga på asfaltering av parkvägar i Hässelby och Kälvesta, fogning och justering av trappsteg på prioriterade trappor i Hässelby strand och Råcksta. Vidare kommer murar i Hässelby strand fogas och lagas och ledstänger och räcken bytas ut på vissa prioriterade platser inom stadsdelsområdet.

Möjligheten att bygga ett utegym speciellt anpassat för äldre män och kvinnors behov av träning undersöks. För att öka tillgängligheten vid strandbaden ser förvaltningen över möjligheterna att bygga en ramp ut i vattnet till ytterligare ett strandbad.

Förväntat resultat

Andelen invånare som är nöjda med skötsel av parker och grönområden uppgår till minst 73% (70%).

Planerade tillgänglighetsanpassningar är genomförda.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samverkan med trafikkontoret arrangera medborgardialog om upprustning av Solursparken.	2017-01-01	2017-03-31
Se över möjligheten att bygga en ramp ut i vattnet vid ett av strandbaden.	2017-01-01	2017-02-28
Se över möjligheten att skapa ett utegym speciellt anpassat för äldre män och kvinnor.	2017-01-01	2017-02-28
Upprustning av parkleken Gulsippan.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Förvaltningens har ett organiserat arbete mot våldsbejakande extremism.

Beskrivning

Under 2017 påbörjas arbetet med att i samverkan med stadens centrala samordnare ta fram en lokal handlingsplan gällande arbete mot extremism. Den lokala handlingsplanen ska utarbetas efter en av staden fastställd gemensam struktur.

På lokal nivå kommer arbetet att inriktas på analys och åtgärder inom ramen för de lokala samverkansavtalen med polisen. Förvaltningen ska utarbeta lokala handlingsplaner med verksamhetsspecifika analyser av nuläget och med riktade insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Förväntat resultat

En lokal handlingsplan är framtagen.

Förvaltningen har kunskap om läget avseende våldsbejakande extremistiska rörelser inom det egna stadsdelsområdet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Göra handlingsplanen känd i organisationen.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Hässelby torg är tryggt och attraktivt

Beskrivning

I stadsdelens lokala utvecklingsprogram är Hässelby torg identifierat som ett utvecklingsområde. Hösten 2016 påbörjades en dialog med trafikkontoret, Stockholms hem, SISAB och Hässelbygårdsskolan om fysiska förändringar i miljön som ska göra torget till en trygg och attraktiv plats. Trafikkontoret ska i samverkan med övriga aktörer ta fram ett program för hur torget kan utvecklas. I programmet kommer stråket från Hässelby torg till och med Ormängstorget tas med. I det fortsatta arbetet kring Hässelby torg kommer centrumägaren FastPartner och SL att bjudas in.

Förvaltningen ska i samverkan med kulturförvaltningen och civilsamhället fortsätta med "sommar på torget" där torgytan ska erbjuda aktiviteter för alla. Övriga tider på året kommer förvaltningen att i samverkan med bland annat med FastPartner arrangera spontana aktiviteter.

Ett systematiskt drogförebyggande arbete ska genomföras i stadsdelsområdet med fokus på Hässelby gård. I det drogförebyggande arbetet ingår bland annat tillsyn av tobak- och folkölsförsäljning samt informationsinsatser. Vårdnadshavare ska göras delaktiga i arbetet mot tobak, alkohol och droger genom informationsinsatser på skolor och på Hässelby torg.

Invånarnas delaktighet i arbetet med att skapa ett tryggt och attraktivt torg ska möjliggöras genom dialoger och målgruppsanpassad information.

Förväntat resultat

Flickor och pojkar, kvinnor och män upplever Hässelby torg som ett tryggt område.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
"Sommar på torget" utvecklas och genomförs.	2017-01-01	2017-12-31
Dialoger avseende upprustningen av Hässelby torg genomförs.	2017-01-01	2017-12-31
Årshjulet för extern kommunikation i preventivt syfte implementeras.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar är trygga på allmänna platser

Beskrivning

Förvaltningen fortsätter arbetet med att identifiera upplevda otrygga platser genom trygghetsvandringar med jämställdhetsperspektiv, barnperspektiv och äldre perspektiv. Syftet är att få kunskap om hur det offentliga rummet används och om eventuella fysiska och sociala trygghetsinsatser behövs på specifika platser. I trygghetsvandringarna ingår förutom boende i stadsdelsområdet polis, trafikkontoret samt representanter från fastighetsägare och andra berörda aktörer.

Förväntat resultat

Ökat resultat vad gäller trygghet på allmänna platser i stadens mätningar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Civilsamhället organiserar helg- och kvällsvandring med vuxna och vårdnadshavare.	2017-01-01	2017-12-31
Genomföra och följa upp trygghetsvandringar i hela stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31
Upprustning av områden i nära anslutning till tunnelbana och torg.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till särskilda boendeformer utifrån beslut

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	tas fram av nämnden	År
 Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till särskilda boendeformer utifrån beslut.

Beskrivning

Beställarenheten funktionsnedsättning följer att personer som fått beslut om bostad får erbjudande om bostad. I de fall beslut inte kan verkställas informerar förvaltningen om andra insatser i avvaktan på att beslutet kan verkställas.

Förvaltningen samverkar med Micasa, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret vid nyproduktioner för att bevaka att planering för service- och gruppboendestäder finns.

Förväntat resultat

Alla med beslut om bostad med särskild service får erbjudande om bostad med särskild service.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Beställarenheten funktionsnedsättning följer att personer som fått beslut om bostad får erbjudande om bostad så att besluten kan verkställas.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Flickor och pojkar deltar i organiserade fritids- och idrottsaktiviteter
- Kvinnor och män deltar i aktiviteter som främjar god hälsa

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	78 %	78 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31
 Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och fastighetsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda anläggandet av tre leder för stigcykling i Nackareservatet, Flatens naturreservat samt Kyrkhamns naturreservat (1.5)	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar deltar i organiserade fritids- och idrottsaktiviteter

Beskrivning

I LUP beskrivs att strukturerade fritids- och idrottsaktiviteter är hälsofrämjande och har stor betydelse för barns och ungas inlärning och utveckling. I stadsdelsområdet finns öppen fritidsverksamhet på sju parklekar, tre mötesplatser och fyra fritidsgårdar. Fritidsgårdarna drivs av fritidsentreprenören Fritid Stockholm AB.

Barn och unga som deltar i fritidsverksamheten ska uppleva att de ges möjlighet till delaktighet och inflytande. Under hösten 2016 påbörjade förvaltningen en dialog med unga i gymnasieåldern. I dialogen framkommer att det finns behov av fritidsverksamheter för målgruppen. I samverkan med Fritid Stockholm kommer förvaltningen tillsammans med ungdomarna att utforma särskilda fritidsaktiviteter för åldersgruppen. Enkätundersökningar och fokusgrupper riktad till barn och unga ska genomföras i syfte att utveckla fritidsverksamheten ytterligare exempelvis kring öppettider och verksamhetsinnehåll. Fritidsgården Backstage, som drivs på entreprenad, kommer fortsätta utveckla sin verksamhet riktad till ungdomar med funktionsnedsättning. Ledsagarservice beviljas utifrån individens behov och rådande lagar och riktlinjer för att barn och unga vuxna med funktionsnedsättning regelbundet ska kunna delta i fritidsaktiviteter. Flickor och pojkar med funktionsnedsättning och deras närstående ska informeras om förvaltningens fritidsutbud.

Barn och unga ska erbjudas möjligheter att ta del av fritidsverksamhet under skollov. Förutom

att erbjuda dagkollo ser förvaltningen över möjligheten att erbjuda familjekollo under sommaren. Dialog med barn och unga kommer att genomföras för att skapa delaktighet och öka målgruppsanpassningen av lovverksamheten. Riktade informationssatsningar ska ske mot vårdnadshavare avseende sommarkollo, särskilt vårdnadshavare i de prioriterade områdena. I dialog med barn och unga har det framkommit önskemål om fler öppna idrottsaktiviteter. I samverkan med Idrottsförvaltningen ska dagkollet "Summer camp" lanseras. Summer camp ska ha som mål att introducera barn och unga till motion, idrott och rörelse. Genom samverkan med civilsamhället ska ett varierat utbud av aktiviteter erbjudas såsom dans, friidrott, fotboll och brottning. Summer camp ska involvera ferieungdomar som ungdomsledare.

I stadens rapport "En skola där alla ska lyckas" lyfts ungdomsutbyte mellan olika delar av staden upp som ett åtgärdsförslag. Samverkan med andra stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar, fastighetsbolag och Brommapojkarna ses över för att möjliggöra "Mötesplats Västerort". Mötesplats Västerort ska ha sitt säte på Grimsta IP och erbjuda natt och flickfotboll i de prioriterade områdena.

Förväntat resultat

Fritids- och idrottsverksamheten anpassas efter flickors och pojkars behov.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En översyn av fritidsverksamheten genomförs.	2017-01-01	2017-10-31
Genomföra dialoger med unga för att kartlägga behov av dag- och familjekolloverksamhet	2017-01-01	2017-12-31
Genomföra drogpreventivt arbete på fritidsgårdarna	2017-01-01	2017-12-31
I samverkan med idrottsförvaltningen och civilsamhället genomförs dagkollet "Summer Camp"	2017-01-01	2017-08-31
Kartlägga behov av riktade fritidsaktiviteter för hbtq-ungdomar	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män deltar i aktiviteter som främjar god hälsa.

Beskrivning

I LUP beskrivs att skillnaderna i medellivslängd och hälsa inom stadsdelsområdet är stora utifrån kön, befolkningsgrupper och geografiska områden. Kvinnors och mäns möjligheter till stödande nätverk, aktiv fritid och fysisk aktivitet är avgörande faktorer för god hälsa. Dåliga matvanor och fysisk inaktivitet bidrar till övervikt, ökad dödlighet och flera vanligt förekommande sjukdomar.

Tandhälsa är en indikator för det allmänna hälsotillståndet då tandhälsan ofta är relaterad till hälsovanor. Förekomsten av barnkaries är högst ojämnt fördelat och har tydlig koppling till social utsatthet. I stadsdelsområdet har 6,4 % av alla 3-åringar karies, att jämföra med Stockholms län där 4 % av 3-åringarna har karies. Förvaltningen ska förstärka samverkan med folktandvården och medvetandegöra föräldrar och barn om vikten av god tandhälsa genom informationsinsatser på förskolan och öppna förskolan.

Förvaltningen ska i samverkan med Hässelby vårdcentral och Karolinska institutet främja ett gott förhållande till kost, välbefinnande och motionsvanor. Personer som är i riskzon för att få diabetes eller har utvecklat typ 2 diabetes ska identifieras och erbjudas ingå i samtalsgrupper med hälsofrämjande insatser.

Kvinnor och män i alla åldrar ska informeras om tillgängliga promenadstråk, öppna sociala aktiviteter och idrotts- och fritidsutbud.

Förväntat resultat

Kvinnor och män har deltagit i hälsofrämjande aktiviteter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Föräldrar och barn informeras om vikten av god tandhälsa	2017-01-01	2017-12-31
I samarbete med Karolinska institutet och Hässelby vårdcentral deltar förvaltningen med att identifiera personer med risk för diabetes och arbeta med att främja förhållande till välbefinnande och motion.	2017-01-01	2017-12-31
Kvinnor och män erbjuds seminarier och inspirationsdagar om hälsa och kost på den öppna mötesplatsen Växthuset.	2017-01-01	2017-12-31
Kvinnor och män med psykiska funktionsnedsättningar motiveras och får hjälp att delta i aktiviteter som främjar god hälsa.	2017-01-01	2017-12-31
Kvinnor och män som bor på gruppbostad eller går på daglig verksamhet ges förutsättningar och motiveras till att leva ett mer hälsosamt liv	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Verksamheten har ett tillgängligt och mångsidigt kulturutbud

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	73 %	73 %	År

Nämndmål:

Verksamheten har ett tillgängligt och mångsidigt kulturutbud

Beskrivning

Kultur och eget skapande är utvecklande och främjar fysisk och mental aktivitet, kreativitet och social samvaro. Barn, unga, vuxna och äldre ska möta ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter i förvaltningens verksamhet.

Alla enheter har kulturombud med uppdrag att planera och arrangera olika kulturaktiviteter i den egna verksamheten. Stödet till och samverkan mellan kulturombuden ska utvecklas bland annat genom en inspirationsdag med föreläsare. Kulturombuden inom äldreomsorg och omsorgen om funktionsnedsatta är prioriterade i utvecklingsarbetet. Programblad över kulturutbudet ska tas fram i samverkan med kulturombuden för att synliggöra vad som görs

inom olika verksamheter.

För att säkerställa att barn i förskolor och parklekar får ta del av kultur arbetar förvaltningen enligt stadens strategiska kulturplan "Kultur i ögonhöjd". Programmet syftar till att alla, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, ska kunna ta del av ett kulturliv och själva få uttrycka sig, på egen hand och tillsammans med professionella kulturutövare. Aktiviteter som kommer genomföras är bland andra att på Förskolans dag och parkernas dag arrangera utställningar med barnens verk med fokus på NTA.

Förväntat resultat

Andelen föräldrar till flickor i förskolan som är nöjda med barnets kulturupplevelser ökar till minst 68 %.

Andelen föräldrar till pojkar i förskolan som är nöjda med barnets kulturupplevelser ökar till minst 68 %.

Förskolorna erbjuder minst två professionella kulturupplevelser.

Parklekarna erbjuder minst en professionell kulturupplevelse.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ett programblad med ett utbud av professionella kulturupplevelser riktat till förskola och parklek med ett utbud av professionella kulturupplevelser tas fram.	2017-01-01	2017-02-28
Ett programblad med ett utbud av professionella kulturupplevelser riktat till äldreomsorgen respektive omsorgen om personer med funktionsnedsättning tas fram.	2017-01-01	2017-03-31
Förskolan erbjuder flickor och pojkar en professionell kulturupplevelse under hösten.	2017-08-01	2017-12-31
Förskolan erbjuder flickor och pojkar en professionell kulturupplevelse under våren.	2017-01-01	2017-06-30
Parkleken erbjuder flickor och pojkar professionell kultur	2017-01-01	2017-12-31
Stödet till kulturombud inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning utvecklas.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Kvinnor och män har en trygg ålderdom
- Kvinnor och män har en ålderdom av god kvalitet
- Kvinnor och män är delaktiga i hur insatser genomförs

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	66 %	71 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	80 %	84 %	År
 Andel personer som får en daglig utevistelse - vård- och omsorgsboende	51 %	55 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	82 %	83 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	78 %	84 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Nämndmål:

Kvinnor och män har en trygg ålderdom

Beskrivning

För att äldre kvinnor och män ska känna sig trygga kommer fokus att läggas på uppsökande verksamhet och utvecklande av mötesplatser. Förvaltningen planerar också att öka äldreomsorgens medarbetares kunskap om våld i nära relation, missbruk och psykisk ohälsa. För att äldre kvinnor och män som lever i hemlöshet ska vara trygga utvecklas samverkan mellan äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen och ansvarsfördelning ska tydliggöras.

Förvaltningen genomför insatser för att nå äldre med stora behov, till exempel de som lider av psykisk ohälsa, missbruksproblematik, funktionsnedsättning, inte talar svenska eller är socioekonomiskt svaga. En insats som genomförs är uppsökande verksamhet riktad mot personer över 80 år. Förvaltningen kommer även att vända sig till de mötesplatser riktade mot äldre med större behov, exempelvis Vistet i Hässelby gård, för att informera om var äldre kan vända sig i olika frågor och vilka aktiviteter som finns som är särskilt riktade mot äldre.

I dagsläget finns bland annat mötesplatserna Växthuset, som riktar sig till personer över 65 år, och Bibblerian i Hässelby gård som har aktiviteter för äldre.

Förvaltningen har inlett ett samarbete med Hässelby församling och arrangerar inspirationscaféer i församlingens lokaler. Samarbetet fortsätter under 2017. Mötesplatserna syftar bland annat till att motverka ensamhet men ger också möjlighet till fysisk träning, samt föreläsningar och inspirationsträffar, allt för att skapa en trygg ålderdom. Samarbete sker i dag med ett antal ideella organisationer. Samverkan fortsätter, bland annat genom att förvaltningen tillhandahåller lokaler där ideella organisationer kan arrangera aktiviteter för äldre. Arbetet med stöd till anhöriga i enlighet med stadens program för anhängstöd utvecklas. Detta görs med eller utan biståndsbeslut främst genom anhängcirkel och anhängluncher.

Beställarenheten kommer att utveckla den information som lämnas vid vårdplaneringar och hembesök. Information ska bland annat ges om vilka förebyggande insatser som finns för att kunna bo kvar hemma. Det kan exempelvis vara information om avlastning vid vård av anhöriga, mötesplatser med möjlighet att skapa nätverk, information om flera olika sorters

boendeformer som inte kräver biståndsbeslut och information om aktiviteter som anordnas av ideella organisationer.

Staden har beslutat att en ny boendeform ska införas, trygghetsboende med aktivitetscentra. Trygghetsboende med aktivitetscentra är ett boende som erbjuds personer över 75 år och kräver inget biståndsbeslut. Lägenheterna förmedlas av bostadsförmedlingen och hyrs av den äldre. Förvaltningarna hyr de lokaler i fastigheten som behövs för aktivitetscentra. Aktivitetscentras primära uppgift är att ordna aktiviteter för de boende och i övrigt arbeta för att skapa social gemenskap. Staden ser nu över vilka befintliga boenden som kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscentra och om det kan skapas nya boenden.

Förväntat resultat

Andel äldre som i brukarenkäten uppger att de är trygga ökar till 82 procent (79 procent 2016).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
För att äldre kvinnor och män ska känna sig trygga ökar personalens kompetens om våld i nära relationer, missbruk och psykisk ohälsa.	2017-01-01	2017-12-31
Mötesplatser för äldre utvecklar samarbetet med ideella organisationer	2017-01-01	2017-12-31
Utveckla samverkan mellan äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen och tydliggöra ansvarsfördelning	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män har en äldreomsorg av god kvalitet

Beskrivning

För att kvinnor och män ska ha en äldreomsorg av god kvalitet kommer förvaltningen integrera ett folkhälsoperspektiv i biståndsbedömningen utifrån de nya riktlinjerna som äldreförvaltningen kommer att ta fram. Förvaltningen kommer också att utveckla arbetet med uppföljningar som innebär tätare uppföljningar och fler oanmälda besök i verksamheterna.

För att kvinnor och män ska ha en äldreomsorg av god kvalitet utvecklas hemtjänsten med införandet av ramtid. Det innebär att beställningen utformas så att utrymme skapas för att öka den enskildes inflytande över de biståndsbedömda insatsernas utformning. Hemtjänsten får befogenheter, ansvar och handlingsfrihet att självständigt fatta beslut om utformning av beslutade insatser utifrån de äldres dagsaktuella situation.

Förvaltningen fortsätter att utveckla måltiderna utifrån resultatet av den kartläggning som genomförts av äldreförvaltningen. Kartläggningen visar att det finns förbättringsområden till exempel att den äldre tillfrågas vilken mat och dryck som önskas, att maten serveras från karotter vid bordet, att det finns större variation gällande maträtter och dryck och att social samvaro under måltiden ökar. I Västerort har två dietister anställts så att de boende får sitt energi- och näringsbehov tillgodosett utifrån individuella förutsättningar och behov. Dietisterna ska även stödja personalen i att uppmärksamma tidiga signaler på ofrivillig viktnedgång, ätsvårigheter och undervikt som kan resultera i undernäring.

En trygg och säker hälso- och sjukvård är viktig för att kunna ge en äldreomsorg av god kvalitet. Bland boende i vård- och omsorgsboende och servicehus finns ett ökat omvårdnadsbehov och. För att möta behoven behöver medarbetarnas kompetens stärkas. Detta kommer bland annat ske genom att medarbetare på vård- och omsorgsboenden fortbildas i palliativ vård, demens, vårdhygien och avvikelshantering. Inom hemtjänsten utvecklas samverkan med vårdcentraler och distriktssköterska ytterligare för att säkerställa omvårdnaden av den enskilde. Regelbundna samverkansmöten finns redan, men de behöver intensifieras.

Förväntat resultat

Andel äldre som i brukarenkäten uppger att de är nöjda ökar till 78 procent (75 procent 2016).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Beställarenheten äldreomsorg integrerar ett folkhälsoperspektivet i biståndsbedömningen	2017-01-01	2017-12-31
Utifrån att ramtid införs inom hemtjänsten granskar beställarenheten äldreomsorg att genomförandeplaner överensstämmer med beställda insatser.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män är delaktiga i hur insatsen genomförs

Beskrivning

Kvinnor och män med beslut om insats ska känna att de har möjlighet att påverka utformningen. För att uppnå detta deltar den äldre i framtagandet av sin genomförandeplan. Inom projektet "Utveckling av hemtjänst", där tre stadsdelsförvaltningar deltar har en av förvaltningens hemtjänstutförare arbetat fram en modell i att skriva genomförandeplan tillsammans med den äldre. Arbetssättet kommer att fortsätta då modellen har upplevts ge en större möjlighet till delaktighet. Samtliga av förvaltningens utförarverksamheter fortsätter arbetet med att alla äldre ska ha en uppdaterad och kvalitetssäkrad genomförandeplan. Utbildning i att skriva genomförandeplan ges regelbundet.

Förväntat resultat

Andel äldre som i brukarenkäten uppger att de är delaktiga ökar till 80 procent (77 procent 2016).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utförarenheterna säkerställer att alla brukare har en aktuell genomförandeplan	2017-01-01	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen bidrar till inriktningsmålet genom att arbeta för att minska de klimatförändrande utsläppen, tillvarata de reglerande ekosystemtjänsterna och bidra till hållbara stadsmiljöer. De viktigaste prioriteringarna i arbetet beskrivs nedan.

Det som framför allt påverkar de klimatförändrande utsläppen i nämndens verksamheter är energianvändningen, inköp av varor och tjänster samt transporter. Förvaltningen fortsätter arbetet med att energieffektivisera verksamheten och ansöker om investeringsmedel för klimatåtgärder under 2017. Gång-, cykel-, och kollektivtrafik ska genomgående prioriteras i verksamheten.

För att tillvarata de reglerande ekosystemtjänsterna i stadslandskapet arbetar förvaltningen i enlighet med den lokala parkplanen för att skapa och bevara olika slags grönytor, plantera och bevara fler träd, buskar och blommor samt skapa och bevara fler våtmarker.

Kemikaliecentrums vägledning för en kemikaliesmart förskola är styrande för verksamheten vid förskolor och parklekar. Vid inköp väljer verksamheten varor och tjänster som är miljömässigt hållbara. Genom en ökad andel inköp av ekologiska livsmedel bidrar verksamheten till en minskad kemikalieanvändning. Förvaltningen bevakar i samarbete med fastighetsbolagen, att riskfaktorer i verksamhetslokalernas inomhusmiljö undanröjs.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Verksamheten använder energin på ett hållbart sätt

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Köpt energi (GWh)	1,5 GWh	1835 GWh	År

Nämndmål:

Verksamheten använder energi på ett hållbart sätt

Beskrivning

Hållbar energianvändning bidrar till minskat uttag av naturresurser och minskade utsläpp av växthusgaser. Förvaltningen fortsätter byta ut gamla armaturer till energisnåla LED-belysningar och söker klimatinvesteringsmedel till detta. I samarbete med de kommunala fastighetsbolagen, verkar förvaltningen för att energieffektiva lösningar väljs vid ny-, till-, och ombyggnationer.

Förväntat resultat

Energieffektiviseringar minskar energianvändningen i den egna verksamheten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Klimatinvesteringsåtgärder avseende inomhusmiljön. Byte till LED-belysning vid förskolan Borgen samt nya kontorsarmaturer vid Ekeby gruppbostad och dagverksamheten Containerråttan.	2017-01-01	2017-12-31
Klimatinvesteringsåtgärder avseende utomhusmiljön. Byte till LED-belysning vid lekplatsen Labyrinten samt vid bollplanen vid parkleken Grötfatet.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Resor och transporter i förvaltningens regi är effektiva och hållbara

Nämndmål:

Resor och transporter i förvaltningens regi är effektiva och hållbara

Beskrivning

Transporter via gång- cykel och kollektivtrafik prioriteras. När avtal för befintliga tjänstebilar löper ut, undersöks möjligheten att ersätta dessa med elcyklar/cyklar. Förvaltningens fordonspark samordnas för att uppnå fullt utnyttjande. Kollektivtrafikens utveckling bevakas av förvaltningen bland annat i samband med remisser om detaljplaner.

Förväntat resultat

Förvaltningens fordonspark minskar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Park- och naturmarksområden bidrar till en hållbar livsmiljö

Nämndmål:

Park- och naturmarksområden bidrar till en hållbar livsmiljö

Beskrivning

Förvaltningen arbetar enligt den lokala parkplanen för att skapa och bevara grönytor, plantera och bevara fler träd, buskar och blommor samt skapa och bevara fler våtmarker. Skötseln av grön- och vattenområden främjar ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden. Träd fälls inte om de inte utgör en risk och död ved får ligga kvar i skogen. Vidare röjs runt ekar och värdefulla träd inom Grimsta naturreservat och Kyrkhamns naturområde med syfte att ge

träden en bättre livsmiljö. Ängsytor, exempelvis Enebacken i Kyrkhamn sköts med traditionell handslåtter i stället för gräsklippning med maskin. I Räcksta träsk utförs vassröjning för att utveckla en mer varierad biotop och fler arter. Vid plantering av perennrabatter väljs växter som lockar till sig insekter.

Stadsodling i pallkragar fortsätter. Formerna för odlingen behöver dock utvecklas. I årets utvärdering framkom att en del odlingar sköts dåligt och att det varit problem med vattentillgång för de som odlat.

Att vara aktsam om närområdet, växter och djur är något som lärs in tidigt i livet. Barnen på förskolorna kommer därför plantera lökar på parkmark i närheten av sin förskola.

Förväntat resultat

Stärkt biologisk mångfald och artrikedom i park- och naturområden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Anlägga minst 2 perennrabatter med insektsfrämjandeväxter i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31
Formerna för stadsodling ses över	2017-01-01	2017-03-31
Fortsätta arbetet med vassröjning i Räcksta träsk.	2017-01-01	2017-12-31
Genomföra lökplantering tillsammans med förskolan.	2017-01-01	2017-12-31
Trädplantering genomförs i stadsdelsområdet. Minst 2 träd planteras under 2017.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Verksamheten bidrar till resurseffektiva kretslopp

Nämndmål:

Verksamheten bidrar till resurseffektiva kretslopp

Beskrivning

Arbetet med resurseffektiva kretslopp handlar framför allt om att öka återvinningen utan att det medför risker för miljön och människors hälsa på grund av spridning och exponering av farliga ämnen. Vid inköp av varor och tjänster undviks engångsmaterial och onödiga förpackningar. Matsvinnet minskas med genomtänkt planering, tillagning, och servering. Matavfall sorteras ut för biologisk behandling där det är möjligt. Vid nyproducerade förskolor används "Stockholmsmodellen" med separation av matavfall och fett i avlopssystemet för vidare transport till biogasanläggning och utvinning av biogas. Vid strandbaden och andra populära platser kommer förvaltningen undersöka möjligheten att ersätta papperskorgar med kärl för källsortering. under våren anordnar förvaltningen en temadag om klimatsmart Stockholm. Syftet med dagen är att öka kunskapen om hur man som invånare kan bidra till en hållbar utveckling.

Förväntat resultat

Enheter som i sin verksamhet serverar/tillhandahåller livsmedel sorterar där det är möjligt ut sitt matavfall för biologisk behandling.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel enheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	40 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En miljödag om ett klimatsmart Stockholm genomförs för invånare och besökare.	2017-04-01	2017-10-31
Samtliga förskolor och parklekar ska successivt certifiera verksamheten i enlighet med skolverkets "Skola för hållbar utveckling" eller "Grön Flagga"-certifiering enligt "Håll Sverige Rent".	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Verksamheten är kemikaliesmart

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %	95%	År
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	80 %	75%	År
 Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	40 %	40%	År

Nämndmål:

Verksamheten är kemikaliesmart

Beskrivning

Verksamheten bidrar till en minskad kemikalieanvändning genom en ökad användning av ekologiska livsmedel. Målet är att andelen inköp av ekologiska livsmedel ska vara 50 procent år 2019. Vid upphandling och under löpande avtalsperiod, ställs krav på redovisning från leverantören av andelen ingående ekologiska livsmedel i färdigproducerade måltider.

Kemikaliefria produkter ska om möjligt prioriteras. Tjänster, varor och kemiska produkter som inkluderar miljö- och hälsofarliga ämnen ersätts med miljömässigt bättre alternativ.

Kemikaliecentrums framtagna "Vägledning för kemikaliesmart förskola" ger kunskap och råd om hur skadliga kemikalier ska fasas ut från miljöer där barn vistas i förskolor och parklekar. Vägledningen är indelad i tre olika nivåer baserat på risk, effekt, svårighetsgrad och kostnader. Under 2017 avser förvaltningen att fortsätta arbetet med att implementera den egna handlingsplanen med rutiner enligt nivå 1 samt att arbetet med att genomföra nivå 2 påbörjas.

Åtgärderna är angelägna att genomföra under 2017 men ryms inte inom ordinarie budget varför förvaltningen föreslår att nämnden ansöker om 1,1 mnkr i budgetjustering. (Se även budgetjusteringar.)

Förväntat resultat

Andelen inköp av ekologiska livsmedel/kostentreprenader uppgår till minst 40 procent. Implementeringen av nivå 1 enligt egna framtagna handlingsplaner pågår. Genomförandet av nivå 2 i enlighet med kemikaliecentrums framtagna vägledning är påbörjad.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Inomhusmiljön i förvaltningens lokaler är sund

Nämndmål:

Inomhusmiljön i förvaltningens lokaler är sund

Beskrivning

Förvaltningen bevakar i samarbete med fastighetsägare, att riskfaktorer i verksamhetslokalernas inomhusmiljö undanröjs. När åtgärder vidtas för att förbättra inomhusmiljön bevakas att tekniska lösningar som bidrar både till en bättre inomhusmiljö och lägre eller lika energianvändning används.

En dialog förs löpande med samtliga fastighetsägare i syfte att säkerställa att verksamhetslokalerna är tillgänglighetsanpassade. Exempel på åtgärder är att se till att ramper och trösklar är korrekt utförda, dörröppningsautomatik är rätt placerad samt att det finns kontrasterande färg på första och sista trappsteg i trappor.

Förvaltningen har uppdragit åt Micasa fastigheter att låta bygga ett LSS-boende på fastigheten Strandviolen 6 i Hässelby. Projektet beräknas bli klart för inflyttning under senare delen av 2017. SISAB har fått i uppdrag av förvaltningen att bygga om köket på förskolan Junibacken, Älvdalsvägen 42 i Hässelby, till ett tillagningskök. Det innebär att dagens färdigmatsleverans undviks till förmån för egen matlagning på förskolan. Ombyggnationen medför också bättre arbetsmiljö och det nya köket motsvarar dagens krav beträffande hygien och miljö. Ombyggnationen beräknas vara klar under augusti 2017.

Förväntat resultat

Verksamhetens lokaler uppfyller stadens krav på sund inomhusmiljö. Förvaltningens lokaler är tillgänglighetsanpassade.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bidrar till inriktningsmålet genom att arbeta för att fler invånare blir självförsörjande och genom att verksamheten bedrivs inom givna ekonomiska ramar. De viktigaste prioriteringarna i arbetet beskrivs nedan.

Feriearbete främjar goda och jämlika uppväxtförhållanden. Förvaltningen erbjuder ungdomar möjlighet att arbeta under samtliga lov.

Förvaltningen prioriterar arbetet för att fler invånare ska bli självförsörjande. Detta görs genom att individanpassa stödet till den enskilde och utgå ifrån den enskildes egna resurser för att öka möjligheten till självförsörjning. Förvaltningen samverkar med andra myndigheter för att bättre stötta enskilda till självförsörjning.

Enligt arbetsförmedlingen fortsätter arbetslösheten att sjunka. Arbetslösa med kort utbildning och ungdomar med bristfällig utbildning får det fortsatt svårt att hitta arbete. För att gruppen kortutbildade ska komma ut i arbete kommer förvaltningen att samverka med Jobbtorg och utbildningsförvaltningen och motivera de kortutbildade till stadens vuxenutbildning. Stockholmsjobb som ska erbjudas till 16 långtidsarbetslösa med målsättningen att stärka deras möjlighet att bli självförsörjande. Arbetsinriktad rehabilitering ska erbjudas personer med missbruksproblematik som en del i eftervården för att stärka den enskildes resurser att komma närmare arbetsmarknaden.

Förvaltningens verksamhet ska rymmas inom givna ekonomiska ramar och resurserna ska användas effektivt för att nå uppsatta mål. All verksamhet följs upp systematiskt i syfte att utveckla verksamheten som ska hålla en hög kvalitet. Förvaltningen kommer även att utveckla processen för arbetet med uppföljning av entreprenörer.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Förvaltningen deltar i SBRs uppdrag att utveckla företagande i ytterstaden

Nämndmål:

Förvaltningen deltar i SBRs uppdrag att utveckla företagande i ytterstaden.

Beskrivning

Stockholm Business Region AB (SBR) har till uppgift att samordna och stötta det lokala näringslivsarbetet i samarbete med förvaltningen. Särskilt fokus ska läggas på arbetet med företagande och entreprenörskap bland kvinnor och personer med utländsk bakgrund. I nämndens näringslivsråd behandlas lokala näringslivsfrågor. Näringslivsrådet kommer bjuda in det lokala näringslivet till två öppna arrangemang där aktuella frågor som berör näringslivet

diskuteras.

En lokal fastighetsägarförening är under bildande och ett konstituerande möte beräknas hållas i februari.

Förväntat resultat

Det lokala näringslivet deltar i lokala aktiviteter och lokala utvecklingsfrågor.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Det lokala näringslivet bjuds av näringslivsrådet till minst 2 arrangemang.	2017-01-01	2017-10-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Flickor och pojkar erbjuds feriearbete
- Kvinnor och Män är självförsörjande

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,3 %	1,7 %	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,6 %	1,1 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	20 st	850 st	Tertial
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	50 st	500 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	1 000 st	8 500 st	År
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	20 st	900 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	1 000 st	8 500 st	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar erbjuds feriearbete

Beskrivning

Möjlighet till feriearbete ska främja goda och jämlika uppväxtförhållanden, där särskild hänsyn tas till de unga med sämre socioekonomiska förutsättningar, samt unga med särskilda fysiska och psykiska funktionsvariationer. Förvaltningen ska erbjuda ungdomar möjlighet att

arbeta under samtliga lov.

En jämn könsfördelning bland anställda ferieungdomar eftersträvas. Anpassade insatser för språkstöd i samband med feriearbete för nyanlända ungdomar ska vidareutvecklas. Arbetsplatserna som tar emot ferieungdomar ska förberedas genom att stöd och utbildning ges till handledarna.

Förväntat resultat

Minst 1000 ungdomar får feriearbete. (1100)

Minst 80 % av utförarenheterna tar emot ferieungdomar.

Antal ungdomar som feriearbetar för första gången ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Antalet anställda ferieungdomar som ej arbetat tidigare inom Stockholm Stad uppgår till minst 50 %	2017-01-01	2017-12-31
Enheterna tar emot ferieungdomar	2017-01-01	2017-12-31
Feriearbete erbjuds under samtliga lov	2017-01-01	2017-12-31
Ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds feriearbete	2017-01-01	2017-12-31
Utbildning erbjuds till feriearbetsplatser och handledare	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män är självförsörjande

Beskrivning

Enligt arbetsförmedlingen fortsätter arbetsmarknaden att utvecklas väl och arbetslösheten fortsätter att sjunka. Arbetslösa med kort utbildning väntas öka och det stora antal nyanlända som saknar etablering på arbetsmarknaden medför att antalet arbetslösa förväntas öka under 2017. Ungdomar med bristfällig utbildning får det fortsatt svårt att hitta arbete.

Antalet hushåll som uppstår försörjningsstöd i staden minskar och Hässelby Vällingby följer samma utveckling. Förvaltningen fortsätter att arbeta med tydligt fokus på den sökandes egna resurser samt tillhandhåller insatser som är individanpassade och matchar den enskildes behov. För att den enskilde ska bli självförsörjande samverkar förvaltningen med arbetsförmedlingen, försäkringskassa, jobbtorg och landstinget.

För att gruppen kortutbildade ska komma ut i arbete ska förvaltningen samverka med Jobbtorg och utbildningsförvaltningen och motivera de kortutbildade till stadens vuxenutbildning för att på så sätt stärka sina möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsförvaltningen har det övergripande samordningsansvaret för satsningen Stockholmsjobb som ska erbjudas till 16 långtidsarbetslösa med målsättningen att stärka deras möjligheter att bli självförsörjande. Arbetsplatserna finns främst inom äldreomsorgen och förskolan. Förhoppningen är också att Stockholmsjobben uppmuntrar till att påbörja utbildning. Förvaltningen fortsätter att prioritera arbetet med unga arbetslösa som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Förvaltningen arbetar för att föräldrar som varit arbetslösa en längre tid ska komma ut i egen försörjning för att öka barnens möjligheter att växa upp under ekonomiska jämlika levnadsvillkor. För att förbättra situationen för barn som växer upp i familjer med ekonomiskt bistånd har staden infört en särskild sommarlovspeng för barnfamiljer. När föräldrar ansöker om försörjningsstöd ska barnens behov av fritidsaktiviteter som inte ryms inom riksnormen särskilt beaktas.

Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och som inte ingår i jobbtorgs målgrupp kartläggs och erhåller arbetslivsinriktad rehabilitering vid arbetsforum, förvaltningens egen verksamhet för arbetsträning. Förvaltningen har tillgång till 25 platser för Offentligt Skyddat Arbete (OSA). Målsättningen är att personer går vidare från OSA-anställning till jobb, utbildning eller insatser från jobbtorg och arbetsförmedlingen. Arbetsinriktad rehabilitering ska erbjudas personer med missbruksproblematik som en del i eftervården för att stärka den enskildes resurser att komma närmare arbetsmarknaden.

Genom studie- och yrkesvägledning och uppsökande arbete stöttar förvaltningen och Jobbtorg unga vuxna i de prioriterade områdena att komma ut i sysselsättning.

Förväntat resultat

Antalet bidragshushåll minskar och andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen minskar och uppgår till högst 2,3 procent.

Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd minskar och uppgår till högst 1,6 procent av samtliga vuxna invånare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barnfamiljer som uppbär försörjningsstöd får information om förskola och annan pedagogisk verksamhet för barnen.	2017-01-01	2017-12-31
I samverkan med Jobbtorg motivera äldre unga (18-25 år) till arbete eller studier	2017-01-01	2017-12-31
Kartläggning av långtidsarbetslösa kvinnor som uppbär försörjningsstöd	2017-01-01	2017-12-31
Rutiner för uppföljning av beslutade återkrav uppdateras.	2017-01-01	2017-03-31
Samverkansformer utvecklas mellan vuxenenheten, försörjningsstödsenheten, mottagning- och serviceenheten och utredningsenheten barn och unga för att uppnå en helhetssyn i arbetet och säkerställa att barnperspektivet genomsyrar arbetet.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Förvaltningen har under kommunfullmäktiges mål 4.2 "Stockholm stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor." formulerat nämndmålet "Medarbetare och chefer har rätt kompetens utifrån verksamhetens behov och uppdrag.". Där beskrivs hur förvaltningen arbetar med kompetensutveckling och vidareutbildning av medarbetarna. Detta beskrivs vidare under avsnittet "Medarbetarfrågor" där förvaltningen dessutom redovisar ansökningar till SLK avseende kompetensutvecklingssatsningar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Verksamheten är effektiv inom givna ekonomiska ramar

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Verksamheten är effektiv inom givna ekonomiska ramar

Beskrivning

Verksamheten ska rymmas inom givna ekonomiska ramar och resurserna ska användas effektivt för att nå uppsatta mål. All verksamheten följs upp systematiskt i syfte att säkerställa att kvalitén håller en hög nivå. Analysen av verksamhetens resultat ska utvärderas för att ta fram effektiva åtgärder. Arbetet sker i enlighet med stadens program för kvalitetsutveckling.

En viktig grund i verksamhetsutveckling är att ta del av invånares och brukares kunskap och erfarenheter, bland annat via synpunkter och klagomål. För att säkerställa att synpunkter och klagomål används fullt ut i det systematiska kvalitetsarbetet ska förvaltningens riktlinjer för synpunkter och klagomål uppdateras.

Medarbetarnas delaktighet är nödvändig för att identifiera utvecklingsområden, ta fram åtgärder och uppnå hållbar effekt. Arbetet för att involvera medarbetarna i planering och uppföljning av verksamheten ska därför fortsätta. Förvaltningen ska tillsammans med medarbetare och chefer sprida och samla goda exempel på effektiva arbetssätt.

Förvaltningens centrala administration är ett stöd för all verksamhet, framförallt för enhetschefer. Stödet följdes upp 2016 och en ny uppföljning görs under 2017 i syfte att bättre möta verksamhetens behov.

Uppföljningen av entreprenörer ska utvecklas, bland annat genom att standardiserade uppföljningsmallar tas fram. Syftet är att skapa förutsättningar för en kvalitetssäkrad och mer enhetlig uppföljning som bidrar till verksamhetens utveckling.

Förväntat resultat

Det ekonomiska utfallet är i balans med budget.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
De administrativa funktionernas stöd följs upp.	2017-10-01	2017-10-31
Riktlinjerna för hantering av synpunkter och klagomål revideras.	2017-01-01	2017-05-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utveckla processen för arbetet med uppföljning av entreprenörer.	2017-01-01	2017-03-31

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bidrar till inriktningsmålet genom att arbeta för att barn, unga, vuxna och äldre behandlas jämlikt och bemöts med respekt oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Förvaltningen bidrar även till inriktningsmålet genom att skapa förutsättningar för invånarna att vara delaktiga i verksamhetens och områdets utveckling. De viktigaste prioriteringarna beskrivs nedan.

För att säkerställa att kvinnor och män samt flickor och pojkar bemöts likvärdigt och ges lika möjligheter fortsätter arbetet att jämställdhetsintegrera verksamheten. En organisation och en plan för jämställdhetsintegreringen kommer tas fram och jämställdhetsanalyser kommer genomföras.

Goda arbetsvillkor ska vara en självklarhet och säkerställs genom ett systematiskt arbete för en hållbar och hälsosam arbetsmiljö där medarbetarna ges möjlighet att vara delaktiga. Arbetet med att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare är prioriterat och utgår från förvaltningens lokala handlingsplan. Förvaltningen ska fortsatt prioritera arbetet med att sänka sjukfrånvaron genom främjande, förebyggande och rehabiliterande åtgärder. Heltid är norm vid nyanställning.

Verksamheten ska vara fri från diskriminering. För att alla ska bemötas med respekt och engagemang samt få en rättssäker handläggning prioriteras fördjupad kunskap om mänskliga rättigheter och diskriminering. Jämställdhet, barns rättigheter, tillgänglighet, hbtq-rättigheter, antirasism och främjande av mänskliga rättigheter ska vara utgångspunkten i all verksamhet.

Förvaltningen arbetar förebyggande mot våld i nära relationer med information till invånare, medarbetare och myndigheter samt erbjuder stöd och insatser till våldsutsatta och våldsutövare. I arbetet uppmärksammas särskilt barnens situation. Medarbetare ska uppmärksammas på och utbildas i att förebygga genusrelaterat våld och mobbing

Med rätt bemötande ökar förutsättningarna för delaktighet och bemötande för personer med funktionsvariationer. Insatser ska utformas i samverkan med den enskilde och dokumenteras i genomförandeplanen. En tydlig och trovärdig kommunikation bidrar till goda relationer med invånarna. Under året fortsätter arbetet med att målgruppsanpassa informationen vad gäller såväl myndighetsbeslut som informationsfoldrar. Dialogen och informationen ska ett invånarperspektiv.

Förvaltningen fortsätter arbeta för att öka barns delaktighet i frågor som rör dem själva. I utredning och uppföljning av insatser ska barn ges möjlighet att framföra sin mening. Barns och ungas delaktighet i stadsdelsområdets utveckling fortsätter. Flickor och pojkar inkluderas i utveckling av aktiviteter och träffpunkter. Nya forum för samtal och dialoger ska skapas i syfte att öka invånarens tillit och delaktighet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Verksamheten är jämställdhetsintegrerad

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Verksamheten jämställdhetsintegreras

Beskrivning

Invanare och brukare som kommer i kontakt med förvaltningen ska känna sig trygga med att de bemöts likvärdigt och ges likvärdig service oavsett kön. Verksamheten ska bedrivas i linje med de jämställdhetspolitiska målen där det övergripande målet är att kvinnor och män har samma möjlighet att forma samhället och sina egna liv.

För att säkerställa att kvinnor och män samt flickor och pojkar bemöts likvärdigt och ges likvärdiga möjligheter fortsätter arbetet att jämställdhetsintegrera verksamheten. Genom jämställdhetsintegrering synliggörs kvinnors och mäns villkor, till exempel vilka som får ta del av service och insatser. Förvaltningen ska upprätta en organisation och en handlingsplan för det fortsatta arbetet med jämställdhetsintegrering. Handlingsplanen ska utgå från stadens program för ett jämställt Stockholm. En del i handlingsplanen är att utveckla arbetet med jämställdhetsanalyser i syfte att identifiera jämställdhetsutmaningar i verksamheten och genomföra förbättringar. Samtliga enheter är berörda av arbetet men prioriterade är beställarenheterna inom äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Den centrala administrationen ska utgöra ett stöd och ta ett särskilt ansvar för att goda exempel sprids.

Förväntat resultat

Förvaltningen har etablerat rutiner för jämställdhetsanalys i enlighet med stadens program för ett jämställt Stockholm.

Samtliga enheter har identifierat en eller flera jämställdhetsutmaningar i verksamheten och har en plan för hur dessa ska åtgärdas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel enheter där jämställdhetsutmaningar i verksamheten har identifierats.	100		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En organisation för jämställdhetsintegrering av verksamheten upprättas.	2017-01-01	2017-02-28
Samtliga enheter påbörjar arbetet med jämställdhetsanalys med stöd av administrationen.	2017-01-01	2017-11-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Förvaltningen har en hållbar och hälsosam arbetsmiljö
- Förvaltningen har förbättrad personalkontinuitet bland socialsekreterare och biståndshandläggare
- Medarbetare och chefer har rätt kompetens utifrån verksamhetens behov och uppdrag

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	83	År
 Index Bra arbetsgivare	81	fastställs 2017	År
 Index Psykosocial arbetsmiljö	77	fastställs 2017	År
 Sjukfrånvaro	7,5 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,3 %	tas fram av nämnden	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31
 Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31
 Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Förvaltningen har en hållbar och hälsosam arbetsmiljö

Beskrivning

Det förebyggande arbetsmiljöarbetet ska vara i fokus och arbetsmiljöfrågor en integrerad del av den löpande verksamheten. Chefer och medarbetare är engagerade i det fysiska och psykosociala arbetsmiljöarbetet och samverkar i dessa frågor. Enheterna arbetar efter årshjulet för samverkan och det systematiska arbetsmiljöarbetet och gör regelbundna riskinventeringar på arbetsplatserna.

Förvaltningens chefer ges förutsättningar att utöva ett nära ledarskap. De erbjuds utbildning och har god kompetens inom arbetsmiljö, hälsa och rehabilitering. I förvaltningens

partsammansatta arbetsmiljögrupp pågår ett arbete med att utveckla och tydliggöra rutiner, riktlinjer, verktyg samt former för samverkan i arbetsmiljöfrågor. Arbetsplatsträffarna utgör en viktig del av samverkansprocessen och chefer ska uppmuntra medarbetarna att se dessa som ett naturligt forum för att lyfta frågor och synpunkter kring verksamheten. Arbetet med att konkretisera den nya föreskriften kring organisatorisk och social arbetsmiljö fortsätter i verksamheterna och på arbetsplatsträffarna. Förvaltningens nya rutiner kring kränkande särbehandling och hot och våld ska göras väl kända och följas. I början av året genomförs en särskild samverkansdag med förvaltningsledning och fackliga organisationer.

Arbetet med att sänka sjukfrånvaron är prioriterat och utgår från de framgångsfaktorer som staden och förvaltningen identifierat. Riktade insatser ska genomföras mot grupper med hög sjukfrånvaro. En uppföljning av hälso- och friskvårdsarbetet och förmåner planeras för att säkerställa att de i största möjliga mån är likvärdiga, jämställda och främjar hälsa och kontinuitet i verksamheterna.

Heltid är norm vid nyanställning och deltidsanställdas önskemål om utökad arbetstid registreras kontinuerligt. Försök med att erbjuda heltid till alla som önskar heltid genomförs på Koppargårdens vård- och omsorgsboende. Försöket utvärderas under våren. Alla som önskar erbjuds heltid inom förskole- och parkleksverksamheten. Under våren upprättas en handlingsplan för att öka takten i att göra heltid till norm och minska den ofrivilliga deltiden i förvaltningen. I samband med det ser förvaltningen även över möjligheten att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.

Under rubriken särskilda redovisningar finns ytterligare beskrivning av förvaltningens arbete med arbetsmiljöfrågor.

Förväntat resultat

Sjukfrånvarotalet uppgår till högst 7,5 % (8,3%). Kvinnors sjukfrånvaro minskar jämfört med 2016 och mäns sjukfrånvaro sjunker eller kvarstår på låg nivå. Index för psykosocial arbetsmiljö förbättras till lägst 77 (75).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla enheter arbetar utifrån förvaltningens årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet.	2017-01-01	2017-12-31
En handlingsplan tas fram för planering av arbetet med ofrivilliga deltidsanställningar i syfte att erbjuda allt fler heltid.	2017-01-01	2017-06-30
Ett pilotprojekt genomförs på Koppargårdens vård- och omsorgsboenden för att finna modeller för att minska den ofrivilliga deltiden.	2017-01-01	2017-04-30
Förutsättningarna för att genomföra utvecklingsgrupper för barnskötare i syfte att förbättra sjukfrånvaron inom dessa grupper undersöks..	2017-01-01	2017-12-31
Personalomsättningen inom olika verksamheter/avdelningar följs upp och analyseras. .	2017-01-01	2017-12-31
Samtliga ofrivilligt deltidsanställda inom förskolan och parkleksverksamheten erbjuds heltid.	2017-01-01	2017-03-31
Stadens nya personalpolicy tas upp på APT och förankras ute i verksamheterna.	2017-01-01	2017-06-30
Systematisk uppföljning varje månad av sjukfrånvaro och sjukfrånvarokostnader	2017-01-01	2017-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildning för chefer i riskinventering samt risk- och konsekvensanalys genomförs.	2017-01-01	2017-06-30
Verksamheternas arbete med att konkretisera arbetsmiljöverkets nya föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö följs upp.	2017-01-01	2017-03-31

Nämndmål:

Förvaltningen har förbättrad personalkontinuitet bland socialsekreterare och biståndshandläggare

Beskrivning

Förvaltningen arbetar utifrån sin lokala handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare. Arbetet planeras, prioriteras och följs upp i den lokala styrgruppen med förvaltningsdirektör, HR-chef och representanter för olika enheter. Kopplad till styrgruppen finns en facklig referensgrupp. Prioriterat är arbetet med introduktion, administrativt stöd till chefer och handläggare samt ökad samsyn och samordning mellan olika enheter. Existerande mötesformer ska ses över i syfte att minska arbetsrelaterad stress och skapa ytor för samarbete, samsyn och samordning och tydliggöra arbetsuppgifter och förväntningar. Ett steg i detta är att se över möjligheten att samordna och organisera det administrativa stödet inom individ och familjeomsorgen i en gemensam enhet under en chef. Förutom naturliga samordningsvinster och tydligt ersättersystem förväntas detta bidra till ökad avlastning för chefer och socialsekreterare.

Förväntat resultat

Personalomsättningen bland socialsekreterare och biståndshandläggare minskar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ett nytt introduktionsprogram för socialsekreterare och biståndshandläggare implementeras.	2017-01-01	2017-06-30
Möjligheten att renodla det sociala arbetet genom att ta bort vissa administrativa uppgifter ses över.	2017-01-01	2017-06-30
Rutiner skapas för samarbete mellan enheter och medhandläggarskap	2017-01-01	2017-07-31
Se över möjligheten att samordna administrativa resurser inom individ och familj i en enhet.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Medarbetare och chefer har rätt kompetens utifrån verksamhetens behov och uppdrag.

Beskrivning

Ett strategiskt kompetensförsörjningsarbete ska genomsyra förvaltningens verksamheter. Rekrytering och utbildningsinsatser planeras utifrån en treårig personal- och kompetensförsörjningsplan med aktiviteter som utvärderas och uppdateras årligen. Utgångspunkten är medarbetarens individuella kompetens- och utvecklingsplan kopplad till uppdrag och verksamhetens behov. Förvaltningens nya enhetschefer genomgår ett ledarutvecklingsprogram med fokus på det personliga ledarskapet.

Nyanställda medarbetare ska erbjudas en god arbetsplatsnära introduktion för att på bästa sätt kunna omsätta sin kompetens i praktiken. En förvaltningsövergripande introduktionsdag för nya medarbetare genomförs två till tre gånger per år. Ett nytt introduktionsprogram för socialsekreterare och biståndshandläggare implementeras.

Förvaltningens chefer arbetar med kompetensbaserad rekrytering för att säkerställa att kompetensen hos de som rekryteras matchar verksamhetens behov samt för att säkerställa att ingen diskriminering sker. Grundläggande utbildning erbjuds medarbetare inom äldreomsorgen och förskoleverksamheten. Vid behov erbjuds utbildningsinsatser inom språkutveckling med särskilt fokus på dokumentation. Förvaltningen fortsätter sitt engagemang i stadens traineeprogram och en nytexaminerad socialsekreterare anställs som trainee inom Vuxenenheten. Under rubriken särskilda redovisningar finns fördjupad beskrivning av förvaltningens kompetensförsörjning.

Förväntat resultat

Andelen medarbetare som har grundläggande utbildning inom förskola och äldreomsorg ökar. Index för bra arbetsgivare förbättras till lägst 81 (79).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ett ledarutvecklingsprogram med fokus på det personliga ledarskapet genomförs för förvaltningens nya enhetschefer.	2017-01-01	2017-06-30
Förvaltningen utbildar och säkerställer kompetens om mänskliga rättigheter, antirasism, antidiskriminering, jämställdhet/jämställdhetsintegrering/-analys och normkritiskt förhållningssätt hos chefer och medarbetare.	2017-01-01	2017-12-31
Kompetensutvecklingsinsatser genomförs för medarbetare som inte har grundläggande vård- och omsorgsutbildning.	2017-01-01	2017-12-31
Riktade språkinsatser genomförs vid behov i syfte att säkerställa att alla medarbetare har tillräckliga kunskaper i svenska.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Verksamheten är fri från diskriminering

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare inom social-psykiatri som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	100 %	Öka	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Verksamheten är fri från diskriminering

Beskrivning

Arbetet med mänskliga rättigheter stärks i syfte att garantera alla invånare samma rättigheter och möjligheter. För att säkerställa att alla medarbetare tillämpar mänskliga rättigheter i sitt arbete, ska förvaltningen kartlägga kunskap och kompetens bland medarbetare.

Diskrimineringslagen syftar till att motverka diskriminering och främja lika rättigheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Förvaltningens verksamheter ska motverka diskriminering och samtliga invånare ska mötas bemötas med respekt.

Förvaltningen ska skapa verksamheter för alla genom att motverka att invånare blir diskriminerade. Staden blev medlem i nätverket European Coalition of Cities Against Racism (ECCAR) år 2015. ECCAR har utvecklat ett handlingsprogram i 10 punkter som stödjer städernas arbete mot rasism. 10-punktprogrammet innebär bland annat stöd till personer som blivit utsatta för diskriminering och rasism, främja lika rättigheter och möjligheter i samhällslivet, säkerställa icke-diskriminerande arbetsplatser, utbilda för att motverka diskriminering och bidra till ett interkulturellt synsätt. I arbetet mot en verksamhet fri från diskriminering ska förvaltningen fortsätta arbetet med att identifiera risker för diskriminering och inventera förvaltningens arbete utifrån ECCAR:s 10 punktprogram. Ett särskilt arbete ska påbörjas för att stärka romsk delaktighet och inkludering i enlighet med stadens strategi för romsk inkludering som blir klar under 2017.

Ett fortsatt arbete med ungas egenmakt och organisering prioriteras genom information om mänskliga rättigheter, antirasism och feminism samt workshop i att bilda förening och genomföra projekt. Arbetet med ungas organisering ska ske i dialog och samverkan med civilsamhället.

Förväntat resultat

Diskrimineringsrisker i verksamheten är identifierade.
Andelen brukare som inte upplever diskriminering ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Erbjuda riktade utbildningsinsatser inom mänskliga rättigheter	2017-01-01	2017-12-31
Genom en ljusmanifestation uppmärksammar förskolor och parklekar Barnkonventionens dag och Internationella Barndagen	2017-01-01	2017-12-31
Göra en inventering utifrån ECCAR:s 10-punktsprogram	2017-01-01	2017-12-31
Identifiera risker för diskriminering	2017-01-01	2017-12-31
Kunskap om mänskliga rättigheter, anti-diskriminering och feminism erbjuds till flickor och pojkar i stadsdelen.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Verksamheten beaktar barnets bästa vid myndighetsbeslut

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Verksamheten beaktar barnets bästa vid myndighetsbeslut

Beskrivning

Barn och unga ska enligt barnkonventionen ges möjlighet att uttrycka sin mening i frågor som rör dem och deras åsikt ska beaktas i förhållande till mognad och ålder. I verksamheten innebär det att barn och unga ska komma till tals i utredningar och vid uppföljning av insatser. Alla barn och unga ska ges förutsättningar att uttrycka sin mening oavsett kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Kunskapen om barnkonventionen ska vara väl förankrad i verksamheterna.

Förväntat resultat

Barn och unga uttrycker sin mening i utredningar och beslut som rör dem.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Verksamheten arbetar våldsförebyggande utifrån ett normkritiskt förhållningssätt
- Våldsutsatta kvinnor och män får stöd

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	50 %	Tas fram av nämnden	År
 Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	50 %	Tas fram av nämnden	År
 Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	250 st	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Verksamheten arbetar våldsförebyggande utifrån ett normkritiskt förhållningssätt

Beskrivning

Förvaltningen ska fokusera på att utveckla det förebyggande arbetet mot våld. Arbetet ska kompletteras med tidigt våldsförebyggande insatser till exempel genom att arbeta med att förändra normer kring maskulinitet och våld bland barn och unga. För att driva ett effektivt våldsförebyggande arbete ska arbetssätt och metoder identifieras och medarbetare utbildas. Förvaltningen ska starta en pilotverksamhet på fritidsgårdarna eller parklekarna för att påbörja ett tidigt våldsförebyggande arbete. Pilotverksamheten ska utifrån evidensbaserad praktik utveckla metoder som kan förhindra att våld bland barn och unga förekommer.

Staden ska under året driva ett våldspreventivt arbete i skolan till exempel utifrån Mentors in Violence Prevention, MVP. MVP är ett evidensbaserat utbildningsprogram för att förebygga genusrelaterat våld och mobbning. Förvaltningen ska följa utbildningsförvaltningens våldspreventionsarbete och undersöka samverkansformer.

Förväntat resultat

Fritidsverksamheten arbetar våldsförebyggande.

Vuxna som arbetar med barn har kunskap om hur de ska agera när de bevittnar kränkningar, trakasserier och våldsamma situationer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En uppmärksamhetsvecka med temat våldsprevention anordnas i Hässelby-Vällingby	2017-01-01	2017-12-31
Ett våldsförebyggande arbete på fritidsverksamheten startas upp	2017-01-01	2017-12-31
Medarbetare utbildas i normkritik och våldsförebyggande arbetssätt	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Våldsutsatta kvinnor och män får stöd

Beskrivning

Verksamheten ska fokusera på att utveckla det förebyggande arbetet mot våld i nära relation

och medarbetare inom förvaltningens alla verksamhetsområden ska få information och utbildning. Äldre personer och personer med funktionsnedsättning är utsatta grupper som särskilt ska uppmärksammas. Samverkanspartners, till exempel mödravården och barnhälsovården, får information om relationsvårdsteamets arbete och vart de ska vända sig när de misstänker våld i en nära relation.

Kvinnor och män som utsatts för våld i en nära relation erbjuds stöd i olika former såsom samtalsstöd och vid behov skyddat boende vid kvinnojourer eller förvaltningens egna lägenheter för skyddat boende. När förvaltningen fått kännedom om att en kvinna eller man utsatts för våld ska kontakt tas med våldsutövaren så snart som möjligt. Våldsutövare ska erbjudas insatser för att förändra sitt beteende och upphöra med våldet.

Kvinnor som bor på skyddat boende har ofta medföljande barn. Det är viktigt att barnen kan fortsätta gå i skolan och att förskola eller annan pedagogisk verksamhet ska erbjudas inom en vecka.

Förväntat resultat

Kvinnor och män som fått stöd upplever att våldet har upphört.
Barn som bor i skyddat boende tillsammans med förälder går i skolan.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck implementeras i verksamheten.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Kvinnor och män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning har insatser av god kvalitet som stärker förmågan att leva ett självständigt liv
- Verksamheten har tillgänglig och trovärdig information

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	89 %	År
Kommentar Målet för året är att mäns nöjdhet ska öka eller ligga kvar på 91 % och att kvinnors nöjdhet ska öka från 85 %. På längre sikt är målet att kvinnor och män ska vara lika nöjda med hur de blir bemötta.			
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	78 %	77 %	År
Kommentar Målet för året är att mäns nöjdhet ska öka eller vara oförändrad på 78 % och att kvinnors nöjdhet ska öka från 76 %. På			

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
längre sikt är målet att kvinnor och män är lika nöjda med hur de kan påverka insatserna.			
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	70 %	tas fram av nämnden	År
Kommentar Målet för året är att kvinnors nöjdhet ska öka eller ligga kvar på 71 % och att och att mäns nöjdhet ska öka från 69 %. På längre sikt är målet att kvinnor och män ska vara lika nöjda med stadens inne- och utemiljö.			
 Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	84 %	Fastställs 2017	År
Kommentar Målet för året är att mäns nöjdhet ska öka eller vara oförändrad på 84 % och att kvinnors nöjdhet ska öka från 81 % till minst 84 %. Målet att kvinnor och män är lika nöjda med hur de kan varit delaktiga i upprättandet av sin genomförandeplan.			
 Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	78 %	tas fram av nämnden	År
Kommentar Målet för året är att kvinnors nöjdhet ska öka eller ligga kvar på 88 % och att och att mäns nöjdhet ska öka från 72 %. På längre sikt är målet att kvinnor och män ska vara lika nöjda med hur de upplever att de har en fungerande bostad.			
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	91 %	År
Kommentar Målet för året är att mäns nöjdhet ska öka eller vara oförändrad på 91 % och att kvinnors nöjdhet ska öka från 86 % till minst 91 %. Målet att kvinnor och män är lika nöjda med sin upplevelse av trygghet.			
 Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	87%	År
Kommentar Målet för året är att mäns nöjdhet ska öka eller vara oförändrad på 94 % och att kvinnors nöjdhet ska öka från 86 %. På längre sikt är målet att kvinnor och män är lika nöjda med sin dagliga verksamhet.			
 Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	90 %	År
Kommentar Målet för året är att mäns nöjdhet ska öka eller ligga kvar på 97 % och att och att kvinnors nöjdhet ska öka från 82 %. På längre sikt är målet att kvinnor och män ska vara lika nöjda med sitt korttidsboende.			
 Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	91 %	87 %	År
Kommentar Målet för året är att mäns nöjdhet ska öka eller ligga kvar på 91 % och att och att kvinnors nöjdhet ska öka från 86 %. På längre sikt är målet att kvinnor och män ska vara lika nöjda med sitt LSS-boende.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning har insatser av god kvalitet som stärker förmågan att leva ett självständigt liv

Beskrivning

Kvinnor och män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning ska ha insatser av god kvalitet, få ett bra bemötande och insatser utifrån olika individuella behov.

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska få ett bra bemötande. Beställarenheten funktionsnedsättning och utförarenheterna inom funktionsnedsättning arbetar med stadens bemötandeguide. Bemötandeguiden är en vägledning för alla som i sitt arbete eller i sin vardag möter människor med olika funktionsnedsättningar. Med rätt bemötande ökar delaktigheten och tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar.

Stadsdelsförvaltningen ska tillsammans med socialförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen studera hur drivkraften för att arbeta mot arbetsmarknaden ser ut för de utförare som bedriver daglig verksamhet. Dagliga verksamheterna Astrakan, Containeråttan samt Praktikcentrum övergick till kommunal regi den första december 2016. Under året kommer förvaltningen se över möjligheten att utveckla verksamheten med ökade möjligheter för deltagarna att komma ut på praktik på arbetsplatser.

Boende på grupp- och servicebostäder har insatser som är utformade med respekt för den enskildes önskemål. Kvinnor och mäns inflytande över genomförandeplanen kommer att stärkas. Regelbunden uppföljning av planernas aktualitet kommer att ske, snabb återkoppling kommer att ges till medarbetarna i de fall planerna behöver uppdateras. Kontinuerlig utbildning kommer att ges för att säkerställa kunskapen kring betydelsen av genomförandeplanerna.

Förvaltningen utvecklar också arbetet med exempelvis träningslägenheter för att anpassa insatser utifrån individens behov.

Förväntat resultat

För resultaten i brukarenkäten är det förväntade resultatet att alla brukare ska vara mer nöjda än föregående år. Där det finns skillnader mellan kvinnor och mäns svar är målet att kvinnor och män ska bli lika nöjda på sikt. I kommentarer till indikatorerna finns de förväntade resultaten redovisade för kvinnor och män.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadens bemötandeguide är känd och används på alla enheter som arbetar med personer med funktionsnedsättning	2017-01-01	2017-12-31
Översyn av de dagliga verksamheterna	2017-01-01	2017-05-31

Nämndmål:

Verksamheten har tillgänglig och trovärdig information

Beskrivning

Invånare i kontakt med förvaltningen ska få korrekt information om det stöd som finns oavsett hur kontakten tas. Därför fortsätter arbetet med att utveckla den interna kommunikationen mellan enheter med särskilt fokus på avdelningen för individ- och familjeomsorg. Bland annat utökas informationen på intranätet för att medarbetare lätt ska kunna hitta aktuell information och rätt person att hänvisa vidare till.

Arbetet med att kvalitetssäkra informationsmaterial och göra det tillgängligt över verksamhetsgränser via en intern samverkansyta fortsätter. Den checklista förvaltningen använder när informationsmaterial tas fram kompletteras ur ett normkritiskt perspektiv.

En tydlig och trovärdig kommunikation bidrar till att skapa förtroendefulla relationer med invånare. Förvaltningen ser därför tillsammans med enheter över att den skriftliga information som enskilda får inför, under och efter beslut eller insats är målgruppsanpassad, tydlig och tillgänglig. Förvaltningen ska också målgruppsanpassa informationsmaterial genom att översätta materialet till flera språk.

Förvaltningens nystartade Instagramkonto fortsätter att utvecklas i syfte att sprida kunskap om förvaltningens arbete och ansvarsområden till invånare samtidigt som det bidrar till verksamhetsöverskridande kunskap internt.

Förväntat resultat

Kvinnor och män uppger i brukarundersökningar och enkäter att de får tillräcklig och tydlig information.

Förvaltningens information är jämställdhetsintegrerad.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ett normkritiskt perspektiv inkluderas i förvaltningens checklista för framtagande av informationsmaterial	2017-01-01	2017-04-30
Förvaltningens intranätssidor ses tillsammans med enheter över ur ett invånarperspektiv	2017-01-01	2017-12-31
Ta fram målgruppsanpassad skriftliga information som enskilda får inför, under och efter beslut eller insats.	2017-01-01	2017-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Genom kommunfullmäktiges aktiviteter samt följande nämndmål med tillhörande aktiviteter bidrar förvaltningen till kommunfullmäktiges mål.

- Kvinnor och män, flickor och pojkar har hög tillit till det politiska systemet och till förvaltningen

- Samverkan med civilsamhället är god

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor		Fastställs 2017	År
 Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö		Fastställs 2017	År
 Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer		Fastställs 2017	År

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar har hög tillit till det politiska systemet och till förvaltningen

Beskrivning

I stadens rapport "Medborgare med mandat" framkommer det att en mer jämlik deltagandeprocess främjas av samhällsvägledande och uppsökande funktioner. Förvaltningen ska därför fortsätta att informera om demokratins uppbyggnad och vilka möjligheter som finns till påverkan. Arbetet sker främst av medborgarvärdar och på medborgarkontoren. Barn och unga, med särskilt fokus på nyanlända, ska erbjudas samhällsinformation och kunskap om demokrati till exempel genom att införa demokrativeckor och studiecirkel. Medborgarkontoren och mötesplatserna ska fortsätta erbjuda service efter behov och utvecklas i nära dialog med besökare. I delrapporten framkommer även vikten av målgruppsanalyser för att nå invånare i resurssvaga områden. Därför ska ett samhällsvägledande och uppsökande arbete förstärkas för att nå invånare vars röster vanligtvis inte hörs.

i LUP beskrivs det att tilliten till myndigheter och politiska system är låg. Tilliten och delaktigheten ska öka genom målgruppanpassad information och fler forum för samtal och dialog. Samråd och dialoger med pensionärsrådet, rådet för funktionshinderfrågor, demokratirådet och tjej- och killforum ska fortsätta.

Förväntat resultat

Delaktigheten ökar i stadsdelen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En årskalender för förvaltningens utåtriktade aktiviteter tas fram	2017-01-01	2017-12-31
Information tillgängliggörs och målgruppsanpassas	2017-01-01	2017-12-31
Invånare informeras genom uppsökande arbete	2017-01-01	2017-12-31
Medborgardialoger/pop-up-dialoger genomförs	2017-01-01	2017-12-31
Medborgarförslag följs upp och återkopplas	2017-01-01	2017-12-31
Medborgarkontor och mötesplatser utformas utifrån lokala behov	2017-01-01	2017-12-31
Möjligheten att införa demokrativecka för barn och unga undersöks	2017-01-01	2017-12-31